

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.Manuscrise nu se în-
napolază.

ROMÂNUL

Francisc Ferdinand.

— Ce spune un diplomat străin. —

Arad, 3 Iulie.

Prietenii adversarilor noștri sunt cei mai chemați judecători. Ei ne cunosc bine și pe noi, și pe adversarul nostru—prietenul lor—își fac deci un fel de ambiție de a-și formula o judecată, mai presus de prietenia și de dușmănia ce o simt. Iată de ce au o valoare unică, păreriile unui diplomat francez, despre personalitatea marcantă, ce se deslușește tot mai viu, a fericitului moștenitor de tron, Francisc Ferdinand.

Fapta ucigașe — spune diplomatul — atinge în acelaș timp, un respectat imperiu, și un respectat moșneag. Cel dintâi gând al tuturor a fost Francisc Iosif, care, după atâtea mari lovituri, are s'o mai îndure și pe asta. Cel de al doilea gând, al tuturor, a fost apoi viitorul Austro-Ungariei, a cărei dinastie, de treizeci de ani încoace, a fost atât de des și atât de greu încercată.

Cel mai puțin cunoscut de toată lumea a fost principele, care murise împlinindu-și, neînfricat, datorințele. Francisc Ferdinand, prin modul serios și activ, cum își înțelegea meseria de moștenitor al tronului, provocase critici, pe cari nu ținea să le respingă. Urzitorii de sisteme politice uzau și abuzau de El. Pentru unii, El era șeful partidului jesuit; pentru alții, dușmanul slavismului; aproape pentru oricine era apoi un doctrinar, cu suflet îndărătnic și închis. Eu ascultam și ce spuneau

unii, și ce spuneau alții, dar nu mă putea mulțumi nici una din aceste păreri.

Francisc Ferdinand a fost o voință și o conștiință. Trecutul lui, petrecut în călătorii și în lucrare, viața lui familiară desăvârșit de respectabilă, tragerea de inimă față de chemarea, ce simțea, au stârnit admirația tuturor. Cu sănătatea o ducea cam gingaș, dar cu toate astea cheltuia o energie, aproape cu risipă. Avea un mare ideal: hotărârea de a fi, pe urma lui Francisc Iosif, un servitor activ al monarhiei. Sub presiunea împrejurărilor date... acțiunea lui se resimțea de pe acum. Cum trebuie să o înțelegeți asta, o să vedeți peste câțeva vreme.

Arhiducele, șef al armatei în vârtutea poruncei dela împăratul, nu putea să scape de responsabilitate pentru politica sgomotoasă și militară, făcută de monarhie dela 1912 încoace.

Însă dacă politica aceasta a fost cum a fost, originea ei trebuie să o căutăm în zile mai îndepărtate. Răposatul conte Aerenthal este acela, care inaugurasе politica aceasta, prin anectarea Bosniei și Herțegovinei, între împrejurări cari au dictat istoria celor din urmă șase ani: conflictul austro-sârb, mișcarea antislavă, șovăelile din 1912, amenințările din 1913, disperarea intereselor și a pațimilor, iar la sfârșit, asasinatul de alaltăieri, opera anarhiștilor se zice, dar a anarhiștilor străbătuți de mânie naționalistă.

Indrăgit de glorie, și mândru de țeara sa, Francisc Ferdinand a fost cel ce trebuia să pună în practica militară, această diplomatie lipsită de invenție. Oare nu el o și inspirase? Nu, nici decât. Avem toate motivele a crede că nu. Cunoscând mândria lui ascunsă, și izbucnirile acestei mândrii, trebuie să ne îndoim cu toată hotărârea de amestecul lui. Politica externă, urmărită de conții Berchtold și Tisza, a făcut din Austro-Ungaria o prizonieră a Berlinului! Moștenitorul o simțea aceasta, și — știm — suferea pentru aceasta. El își închipuia un rol mai larg pentru monarhie, și, e foarte probabil, că de era el stăpân, anumite întâmplări, cari, luni dearândul, țineau încurcată situația nu s'ar fi petrecut, ori altfel s'ar fi petrecut.

Dar odată petrecute, chestia era de-a purta consecințele. Iată cum, fiind întâi și întâi soldat, Francisc Ferdinand păru mulțimei autorul unei politici, pe care El numai o execută. Din ce oră în 1908 și 1912 Austro-Ungaria luase atitudine în contra slavilor, era logic, ca să se păstreze aceeaș atitudine până la sfârșit, și să se dea, autoritate, prin mobilizare, acțiunii diplomatice. Pentru cei mai mulți dintre noi, autorul mobilizării austro-ungare din 1913 era Francisc Ferdinand. Dar el era altceva: ceva mai mult și ceva mai bun.

Principele acesta tăcut și încăpăținat făcuse o dezvoltare ciudată. De când ajunsese moștenitor al tronului, experiențele câștigate pe zi ce trecea, au făcut să se schimbe nizuințele lui naturale. Față de slavi, ba chiar și față de maghiari, inima lui se lărgi, tot mai înțelegătoare. Austro-ungar pasionat, ce era, avea să treacă prin multe sbuciumări sufletești. Dar din observațiile și din reflexiile sale se

Sonet.

Pe undeva, prin curțile vecine

E vre-un iasmin, ori vre-un salcâm în floare,

Că'n seri pustii, când suflă câte-o boare

Miresme dulci sosesc până la mine.

Eu știu: e dulcea florilor scrisoare,

Sunt pagini dragi de-o sfântă vraje pline

Ce-o sorb adânc când nopțile-s senine

O sorb ș'acum, când luna călătoare

Atârnă 'n crengi lungi fire de beteală

Când teii 'n drum tind ramuri par'c'ar scrie

Și ei ceva cu grije, cu sfilală.

— Pe drumul plin de pulbere-alburie

Zac umbrele ca pete de cerneală

Pe-o nesfârșită coală de hârtie.

ECAT. PITIȘ.

Napoleon și familia sa.

Cetitorii au auzit de sigur de numele dlui Frédéric Masson, dela Academia franceză, care trece a fi istoricul cel mai bun al carierei napoleonice. El este într'adevăr biograful arzător, admirativ dar și imparțial al marelui împărat. Operile lui asupra lui Napoleon sunt celebre în lume; citez dintre ele *Napoleon și femeile*, *Josefina de Beauharnais*, *Napoleon și fiul său*, *Napoleon intim*. Lucrarea cea mai mare și cea mai complectă însă a dlui Frédéric Masson, este ciclul *Napoleon și familia sa*, care va fi întregit în douăsprezece volume. Istoricul francez a publicat de curând al unsprezecelea tom din această lucrare și despre el se ocupă în cea din urmă rubrică a sa, d. Paul Souday, criticul literar al lui „Tems”. Cred interesant să spiculesc aci câteva din rezumatele acestuia din urmă, asupra cărții dlui Masson. Sper că vor fi citite cu plăcere de lectorii ardeleni. Napoleon cel mare interesează ori când și pe ori cine; nici un personagiu istoric nu a posedat și nu posedă un astfel de prestigiu asupra imaginației mulțimei. Cesarul francez nu este numai cea mai mare figură din istoria modernă și poate chiar și din cea antică; popularitatea sa se mai datorește și faptului că viața sa a fost cel mai extraordinar roman de aventuri din istoria universală.

În al unsprezecelea volum al său, d. Frédéric Masson se ocupă de purtarea pe care au avut-o membrii familiei lui Napoleon, în restimpul celor o sută de zile cari au urmat reîntoarcerii lui din insula Elba și mai târziu. Cu deosebire de sever este academicianul față de Murat. Să vedem cum rezumă d. Paul Souday acest episod:

Adrian Corbul.

D. Frederic Masson îl condamnă pe Murat cu o neînduplecată severitate. Trebuie să mărturisim că acest călăreț magnific, acest temerar soldat, de o îndrăzneală proverbială în fruntea escadroanelor lui, a făcut o tristă figură pe tronul Neapolului, unde nu s'a gândit decât la propriile-i interese, rămânând credincios împăratului atâta timp cât îl credea redutabil, întorcându-se apoi împotriva lui și contribuind la dezastrul din 1814. El n'a șovăit de a se recomanda cu această ingratitude față de Ludovic XVIII, sperând că în schimb regele Franței va renunța să susțină în contra sa pe Ferdinand de Sicilia. Pentru a-și mântui coroana, Murat era gata la ori și ce. O clipă, el flirtează cu carbonarii și cu unitarii Italiei de nord, dar nu întârziează de a-i părăsi: idealul său era de a-și avea locul definitiv printre ceilalți suverani „frații săi”. El prefera „banchetul legitimilor” visărilor liberale. De altfel, soția sa Carolina, cu toate că soră cu Napoleon, nu vedea scăparea decât într'o alianță austriacă. Carolina aceasta, care, după expresia fratelui ei „purta capul unui om de stat pe umerii unei femei frumoase”, își dovedește aptitudinile, declarând contelui Mier, ministrul Austriei la Neapole: „Împăratul Napoleon, redevenind, împăratul Francezilor, va răscoli din nou toată Europa; îi cunosc prea bine firea pentru ca să mă îndoiesc de aceasta; nu trebuie nimeni să creadă că vrâsta și experiența l'au liniștit...”

Cu toate că împăratul îi recomandase expectativa, Murat se avântă într'un război absurd.

desprinseră încetul cu încetul miște concluzii cu desăvârșire deosebite de rutina diplomaților... Avea — o spun convins — simț mult pentru greșelile comise. Și cerca, însă fără de a o arăta, să găsească taina îndreptării lor!

Era un triplician de rezon, și nu de inclinație. Tăria nervoasă a maturității sale nu se putea compara cu resignația istorică... alui Francisc Iosif. El nu uitase nimic: nici Italia perdută, nici Sadova, dar era cu mult mai cuminte, decât să creadă, că se poate întoarce cursul istoriei. El își dădea seama, perfect, cât de puțin se poate întemeia viitorul monarhiei pe o alianță tocmai cu acele două mari puteri, dela cari monarhia avuse să sufere loviturile cele mai ireparabile. In o zi, spunea intimilor săi: „Nu tripla alianță este cadrul politicii noastre de externe. Tripla alianță e numai un mijloc. Cadrele sunt Europa”.

Credința lui catolică, deșteptase în El concepții universale. Prin o ciudată adaptație, sădise concepțiile sale până și în lumea diplomației, fiind credința lui, că o potențare a acțiunii în afară va fi cel mai potrivit leac pe desbinările dinăuntru. De aci, eclecticismul ideilor sale, surprinzător pentru cine nu știa să pătrundă mai adânc în gândurile arhiducelui. Pe urma străduințelor, de acu doi ani, de-a duce în război armata imperială-regală, El păru multora un neîmpăcat dușman al slavilor. Dacă însă, în săptămânile decisive din Octombrie 1912, te-ai fi pus să cauți, la Viena, ipotezele unei noi politici, le-ai fi găsit în anturajul Lui.

Acum e mort. N'o să știm nici când ce ar fi făcut ca Domnitor. Cunoștea slab Franța, și catolicismul lui adânc privea cu bănuială la politica noastră din anii din urmă. In 1913, votarea legii pentru serviciul militar de 3 ani, îl făcu să se mire foarte mult. Nu credea democrația noastră capabilă de-o încordare ca asta. In ziua, când legea a fost votată, spunea: „Cu Franța aceasta nicicând nu știi de ce să te ții!” Ceia ce ne lasă să credem, că dacă diplomația noastră ar fi reușit să se apropie de El, și să-l înțeleagă, El ar fi știut de ce să se țină, când era vorba de Franța. Dar diplomații noștri fac greșala, de a se restringe la datorințele de formă în funcțiunea lor...

Pentru cei, cari l'au cunoscut pe altă cale,

decât prin tălmăcirile presei, va rămânea credința, că El ar fi fost un suveran activ, în care, orice mare putere sigură de scopurile și de mijloacele sale, ar fi găsit un colaborator politic, de care nu trebuia să se teamă, că e imposibil sau inutil. Duce deci în mormânt — nedespărțit și acolo de aleasa sentimentelor lui — deosebite păreri de rău, însoțite de respectuoase simpatii, din partea noastră, față de Austro-Ungaria, față de suveranul și față de popoarele ei.

Sinceritatea maghiară. Ni se scrie: „Onorată Redacție! — Lovit de fulgerul vestei triste despre moartea printului de coroană și supremului comandant al armatei, așteptam să văd doliul profund. Sub stăpânirea durerii ce simțeam, mă supăra nepăsarea altora. Mă supăra și mă revoltam scârbit de cele ce am fost silit să văd. Cu durere a trebuit să constat, că toți cunoscuții mei maghiari, împreună cu un mare număr de ofițeri, nu numai că nu poartă doliu, cum sigur știți că este ordonat, ba se distrează în localuri unde cântă lăutaril. — Când toți ar trebui să purtăm semnul doliului, nepăsarea din partea acelor domni aici în capitala țării te jigneste mult. — E trist, dar e fapt! — Cu deosebită stimă. Budapesta, la 1 Iulie 1914. — S. M.

Comitatul Timiș. Vicecomitele comitatului nostru a convocat congregațiunea extraordinară pe ziua de 8 I. c. la orele 11 a. m. pentru a-și manifesta doliul din incidentul pierderii imense, ce sufăr toate popoarele, prin moartea tragică a moștenitorului nostru de tron, Francisc Ferdinand, și al soției sale. De această mândră și viguroasă odraslă a casei habsburgice, neamul nostru românesc a legat cele mai frumoase speranțe, pentru viitorul său, cari acum s'au spulberat prin infernalul glonte al unui ucigaș. Pietatea și recunoștința față de acela, care a fost bun și drept față de noi, cere, ca toți membrii municipali aparținători partidului nostru național român, să se prezinte la această congregațiune extraordinară, la care unul dintre oratorii noștri va da expresiune sentimentelor de jale ale poporului românesc din acest comitat. Rog deci pe domnii membri congregaționali să se prezinte în număr complect la această ședință de doliu. — Dr. Aurel Cosma, președintele clubului comitatens al partidului național român.

Revizuirea. Cetim în „Cultura Creștină” din Blaj: Știrile acestea, (despre organizarea diecezei de Hajdudorogh) cari ne vin într-o vreme, când toată lumea

românească așteaptă cu nerăbdare revizuirea bullei „Christifideles”, — le primim cu toată rezerva. In constituirea consistorului, care se impune în urma împrejurărilor, nu vedem vre-o piedecă deosebită în calea unei revizurii cinstită, doar singur în faptul, că intră în el și câțiva Români. Impărțirea diecezei și încă prin decrete regale, în arhidiaconate, este însă un lucru cu mult mai greu, care înfăptuindu-se, fără ca în aceeași vreme să se facă și revizuirea, ar fi o nouă și mare piedecă în calea ei. Dela conferența de primăvară din 15-26 Aprilie a episcopatului nostru, iarăși se face foarte puțină vorbă despre revizuire, ba se aude chiar, că toată chestia ar fi pe cea mai bună cale de a se infunda. Și acum știrile despre organizarea diecezei par a da o confirmare, pe cât de oficioasă pe atât de semnificativă, acestui svon. — Ce se va adevăra din tot lucrul nu știm. Știm însă, că privitor la o revizuire favorabilă bisericii noastre avem atât promisiunea Romei cât și a guvernului, și credem, că aceste nu se pot desminti prin nici un fel de organizare a unei dieceze. Ne-ar plăcea totuși, să putem încresta odată și știrea, că revizuirea s'a făcut. (ar)

PRO ARTE! Vara aceasta, ca toate celelalte, își va avea și ea mișcările culturale artistice, la sate și la orașele. Aflăm din mai multe centre românești, că în numele societății teatrale comitele filiale, în înțelegere cu despărțămintele Astrei, au hotărât să invite pe d. NICOLAE BĂILĂ, să înjghebeze o mică trupă și să dea reprezentații, sau matineuri. D. BĂILĂ își va recruta „compania dramatică” parte din puteri cunoscute, ca dșoara RELLY POPA RADU, etc, parte din puteri noi, ca dnl I. DORDEA, D. ANDRONE, dșoara BUJIGANU etc, cu toții cetățeni ungari. Dacă se va putea, va fi angajată și dșoara DORA LEPA, împreună cu cântăreții noștri consacrați.

Intâia reprezentație e plănuită pe ziua de 16 Iulie în Sebeșul-săsesc. Mica companie ar dori să poată da măcar două reprezentații în fiecare centru, ca astfel speșele să se mai ușureze. Vor fi speșe mai mărișoare cu montarea, căci în repertoriu figurează piese ca „Strigol” de Ibsen.

S. T. R. va da probabil o circulară, în sprijinul artiștilor noștri interprinzători, și îndrăgiți de cultura românească. Ne grăbim, din partea noastră, a sfătui comitetele filiale și despărțămintele, cari nu au hotărât încă asupra invitării, să o facă cât mai curând. Vor avea, la reprezentațiile foștilor și actualilor bursieri ai S. T. R. reale prilejuri de desfătări artistice, și vor putea constata încă odată, că nu s'a făcut o risipă zadarnică cu bursele!

Slujitorilor Thalei române le dorim o cale de triumf.

Temându-se ca Napoleon să nu anexeze Italia ca s'o dea lui Eugen, Murat se hotărî să i-o ia înainte și s'o cucerească pentru el însuși. El năvăli în statele Papei, stricând astfel proiectul pe care-l făcuse Napoleon de a se împăca cu Sf. Scaun, intră în Bolonia, începu lupta cu Austriacii, fu nevoit să se retragă și chiar să fugă din Neapole, lăsând acolo pe Carolina care capitulă față de Englezi. Astfel Murat, prin nebuna și îndrăzneata sa gelozie, îl lipsi pe cumnatul său de concursul pe care ar fi trebuit să i-l aducă mai târziu în mod util, și înteti mânia Europei împotriva împăratului.

Dar dacă Napoleon îndură din partea lui Murat o așa de crudă decepțiune, fost-a el mai fericit cu ceilalți membri ai familiei lui? In răstimpul celor o sută de zile, Louis nici nu apărură în Franța. E adevărat că Jerome*) se bătă vitejește la Waterloo. Joseph a făcut ce a putut, dar nu a fost de o mare utilitate. Lucian, după înfrângere, îl sfătui pe Napoleon să reia dictatura cece ar fi putut să fie mântuirea, și susținu drepturile lui Napoleon II după abdicare. Dar chiar și în epoca aceasta dificilă, frații lui Napoleon îl obosiră cu pretențiile, cu rivali-

tățile, cu certurile lor de întâietate. Lucian, care medita cu Fouche, proclamarea unei regente, în speranța de a fi numit regent, exploată aceste conjuncturi pentru a-i smulge lui Napoleon reintrarea sa în familie și ridicarea sa la titlul de prinț francez. Candidatul Fesch, unchiul împăratului, se grăbește așa de puțin să sosească la Paris, unde era așteptat ca să officieze pe Câmpul-de-Mai, încât ajunge după ceremonie. Hortansa, fiica vitregă și cumnata împăratului, reintră în grația lui Napoleon, cu toate cochetăriile ei față de regaliști și față de țarul de Alexandru, căruia îi scria a doua zi după debarcarea în golful Juan, după sfatul „unor persoane înțelepte pe cari el le cunoștea bine”, o scrisoare prin care-l consilia „să-l împiedece pe Napoleon de a reveni și de a-și relua coroana fără condiții”. Cât despre Marie-Louise, cine nu cunoaște purtarea ei?...

Dar d. Frederic Masson, cu toată ingratitudea napoleonizilor, nu-i acuză de a avea principala răspundere a catastrofei finale care se datorește mai ales, după dânsul, unei greșeli politice. Singura șansă de succes a lui Napoleon, în 1815, era de a se prezenta ca omul revoluției, ca tribun al poporului, și să facă apel la masele populare împotriva emigraților și a

străinătății. Impopularitatea restaurațiunii, a nobililor și a amenințării lor reacționare, îl făcuseră să fie primit cu entuziasm. El ar fi trebuit să înțeleagă mai bine aceasta, să răspundă mai bine dorințelor acelor cari-l aclamau, să stabilească o dictatură, să decreteze un război revoluționar, să-i înarmeze pe federați, să nu respingă concursul patrioților cari, în 1793, mântuiseră revoluția odată cu patria, și mai ales să nu cadă în cursa burghezimei care nu-l iubea, în vreme ce poporul îl adora, să nu accepte Actul adițional și regimul parlamentar. Slăbiciunea sa, noul său liberalism au favorizat toate trădările și l-au perdut. Se poate. Și este într'adevăr destul de curios de notat faptul că foburgurile, teribil de bonapartiste, se arătau doritoare de război, în vreme ce burghezimea suspina după pace. Antimilitarismul nu pătrunsesse încă printre acei lucrători cari, după Waterloo, nu încetau de a reclama războiul până în pânzele albe! Dar Napoleon, care-și dăduse limpede seamă de aceste posibilități, a declarat: „N'am voit să fiu regele unei *yacquerie*!”

*) „Yacquerie” este numele care se da în Franța răscoalii țărănilor din Ile-de-France împotriva nobletii, răscoală ce a izbucnit în 1358 și care s'a caracterizat prin cruzimi extraordinare. — N. T.

*) Tatăl lui Napoleon III. — N. T.

Cei trei orfani.

De: *Alexandru Ciura.*

Răsfoiesc prin vrafal de reviste ilustrate și ziare, și abia răsbesc, să trec în revistă toate amănuntele sângerosului atentat dela Serajevo.

Cu ocazia unui eveniment de acest calibru, și tot mai multă ocazie să te convingi, cât de harnici și neobosiți sunt muncitorii condeiului: ziaristii.

Cetitorul, răstoind plictisit ziaarele, după masă, nu-și dă seamă, de munca uriașă, ce o deslășoară gazetarii, mai ales cu prilejuri de aceste. Soneria electrică zuruie într'una, depeșele sosesc cu duimul... Redactorii schimbă, în șopot, câteva vorbe, apoi rămân iarăși aplecați asupra meselor, încât auzi par'că, cum condeiele sgârșeie, neîntrerupt, filele albe. Alături se aude șgomotul metalic al rotativei și culegătorii trimit, tot la zece minute, ucenicii după manuscris nou. Filele sunt smulse din mâna redactorilor — abia s'a uscat cerneala de pe ele — și mașinele, veșnic flămânde, așteaptă hrană din ce în ce mai multă.

Târziu, când ceilalți fericiți muritori dorm și visează, redactorii coboară oboșiți scările, se opresc la un șvart și recetesc încă odată numărul proaspăt, ce miroasă încă a vopseală și benzină. Publicul cetitor cetește apoi ziarul dimineața, când își aprinde țigara după cafea, iar cei din provincă o ceteșc după amiază, seara, sau chiar a doua zi. Sunt și fericiți de aceia, cari primesc numai de două ori la săptămână ziaarele, dar firea înțeleaptă, s'a îngrijit să-i provadă cu un sistem nervos neasămănat mai rezistent, ca al publicului dela orașe, ce nu poate trăi, fără a ceti telegramele din urmă din toată lumea.

Din sutele de vești și telegrame, ce le trec în revistă, mi-se desprinde chipul haotic al fiorosului atentat. Dela o vreme știrile se încurcă, se exagerează, luând proporțiile unui adevărat cataclism. Individualitatea ștearsă a celor doi atentatori descreerați, începe a lua proporții tot mai uriașe, căci ziaarele vreau să conducă firele atentatului până la conacul din Belgrad sau chiar până la „tătucul” din Petersburg...

Nu mai e așadar vorbă numai de exaltarea celor doi fanatici, ci de o acțiune neasămănat mai gravă, ce vrea să surpe chiar temelile tronului.

Nu cred în aceste telegrame fantaziste.

Și nu cred nici în idealul celor doi vizionari, cari cu actul lor nesocotit au cauzat, de sigur, un mare rău chiar conaționalilor lor, în serviciul cărora își imaginau că operează.

Ce e mai trist; represaliile le vor simți nu numai vinovații, ci, în cea mai mare parte, oameni pașnici și nevinovați.

Dela o vreme, nu mai înțeleg nimic din ce ceteșc.

Imi închipui, că am visat numai toate aceste amănunte grozave, și imi duc mâna la ochi, ca pentru a mă trezi din acest vis urât.

Mă opresc la o revistă ilustrată, ce înfățișează părechea moștenitoare, cu cei trei copii.

Părinții azi nu mai sunt. Moștenitorul de tron, care și-a dovedit energia și caracterul bărbătesc, chiar prin faptul că — în butul tradițiilor habsburgice — a luat de nevastă o contesă numai, imi apare martial, cu privirea hotărâtă a omului, care știe încătrău merge. L-am văzut de atâtea ori și mi-a împus deosebit acest bărbat voinic, ce întrecea cu un cap pe toți Habsburgii.

Pe ducesa Sofia n'am văzut-o nici odată, decât în chip. Și figura ei mi se pare deosebit de simpatică, în cadrele îndoliate ale ziaarelor.

Revăd — ca într'o depărtată pânză cinematografică — scena șgduitoare, când Arhiducele rănit îmbrățișează pentru cea din urmă dată pe soția Lui, care se aruncase asupra-l pentru a-l apăra cu trupul ei.

Soarta a vrut, ca cei doi soți, cari s'au unit din dragoste, — sfidând toate piedecile convenționale, — să moară deodată, cu o moarte fără chinuri, cum ar dori să moară toți aceia, cari țin cu adevărat la tovarășii lor de căsătorie.

Așa a murit Philemon și Bancis, cari după o viață fericită petrecută împreună, au cerut lui Joie un singur dar: acela de a muri deodată.

Cine poate să-și dea seamă de adâncul ne-pătruns al psihologiei?

Cine poate spune, ce presimțiri tainice au mânăat-o pe ducesa Sofia în această țară barbară, când ea nu avea nimic a face cu rezultatul manevrelor, ce au decurs acolo?

Cei doi soți, cari au trăit alături o viață familiară atât de fericită, și au întins încă odată mâna, — pentru cea din urmă dată — să meargă împreună și la moarte. În urma lor rămân trei odrasle plăpânde, cari au trebuit să îndure aceasta groaznică și ireparabilă lovitură chiar la vrâsta, când visurile copilăriei abia au început să-și destindă aripile lor de aur.

Unde e condeiul de măestru, care să poată schița măcar, haosul ce s'a produs în aceste trei inimi fragede, cari s'au pomenit deodată, din alintările mult promițătoarei copilării în fața celei mai grozave lovituri, cum n'a îndurat, probabil, nici unul, din milioanele supușilor, peste cari părintele lor avea să domnească și să stăpânească?

Cine va mai putea însenina vreodată liniștea sufletească tulburată a acestor mici prințșori, cari de aci înainte nu se vor mai putea ruga seara: „Doamne ține pe tata și pe mama”! Ei vor zice de acum: „Dă, Doamne, odihnă tatii și mamei”! Și când se vor ruga pentru această odihnă sufletească a părinților, vor simți că pleoapele le tremură și inimioara li se strânge, ca într'un clește de fer.

Fiorul acesta, nepriceput încă astăzi pentru mintea lor de copii, se va desluși, cu vremea, din ce în ce mai mult când ochii neștiutori ai copiilor de azi vor contempla realitatea, în lumina ei înfiorătoare.

De sigur micii principii nu vor îndura lipsuri, căci milioanele ce le rămân moștenire îi vor pune la adăpostul grijilor materiale. Dar câte milioane puse peste oaltă, pot să înlocuiască dragostea neșarmurită a mamei și ochiul ager și prevăzător al tatălui?

Mă uit la chipul celor trei orfani și mă înduioșează în deosebi figura celui mai mic.

Recunosc în trăsăturile lui o veche fotografie a bătrânului Monarh. El, cel mai mic, se atașează, și în acest tablou, lângă tatăl său, ca și când ar fi simțit mai mult lipsa acestui sprijin puternic. De acum nu va mai avea acest sprijin, nici el nici ceilalți doi frațiori mai marișori, cari totuși par a privi în lume cu ochi mai deschiși.

Inchid revistele și arunc ziaarele la o parte, căci nu mai pot ceti.

Un moment imi rămâne adânc fixat în minte: acela când atentatorul a dat cu ochii și de principesa Sofia. Cu tot fanatismul lui descreerat, a simțit pe o clipă că mâna îi tremură. Dar nu se mai putea opri acum. De sigur, că n'a intenționat să o ucidă și pe ea și glonte, ce a perforat inima ducesei, avea cu totul altă menire.

S'a gândit oare atentatorul, în clipa aceea de urgie, și la cei trei mici copilași, cari în acea vreme ascultau, poate, chiar liturghia în capela castelului lor?

Spre seară, când firul telegrafic dusesse vestea înfiorătoare peste întreg cuprinsul, imi închipui, că un general bătrân, un prieten bun al celor trei prințșori, a plecat, — la ordin mai înalt, — să le împărtășească vestea grozavă. El și-a umplut mai întâi buzunarele cu bomboane, a luat câteva jucării drăguțe, pe urmă a bătut la poarta castelului.

Și atunci bătrânul, care înfruntase atâtea primejdii pe câmpul de onoare, fără să fi clipit măcar din gene, a simțit că ochii i se umezesc și genunchii încep să-i tremure.

El și-a făcut curaj, și-a reluat zimbetul obișnuit „Dar când s'a pomenit în fața micilor prinți, când aceștia au început a-l scotoci prin buzunare, bătrânul general își uită deodată toată povestea, ce o plămădisse pe drum — și lacrimi ferbinți i se prelingeau, prin brăzdăturile obrajilor....

Pățania dlui Rădulescu.

Tenorul Ionel Rădulescu, cetățean al României, care petrece de un an de zile în Orăștie, ca dirigent al corului Reuniunii române de cântări, trăind din onorarul ce i-a dat această Reuniune și din venitele dela concertele date, — a petrecut Marți o prea neplăcută aventură.

Mergând în aceea zi să se radă la un barbier sârb din loc, a zis, așa glumind, barbierului:

— Ei, ce făcurăți, Sârbilor?! (adecă ce tăcurăți la Serajevo, cu Moștenitorul de tron.)

— Eu, mă rog, ce știu, nu-s de vină, — se scuza Sârbul.

Și dând în vorbă asupra fioroasei drame dela Serajevo, d. Rădulescu, ci-că a zis:

— Apoi, din punct de vedere sârbesc, aceea nici nu au făcut o crimă, ci, din punctul lor de vedere, sunt încă „eroi naționali”.

O spunea asta știind că vorbește unui sârb, care cam așa trebuie că gândește.

Nu erau părerile dsale proprii, ci vorbea despre cum se judecă lucrul din punct de vedere sârbesc! Așa ca vorbă de trece de vreme la barbier.

Dar un Sas, Kotz, era și el de față în barbierie, — unde altfel nu era altcineva decât barbierul și calfa sa. — Indată Sasul meu se duse la poliție și spuse lucrul cu coarne, că d. Rădulescu a lăudat pe ucigașii principelui de coroană, că i-a numit „eroi” și câte toate.

— Pe după amiază cine e citat la poliție? D. Rădulescu! Indată poliția, care și așa nu-l vedea bucuros prin Orăștie, știindu-l cetățean român și temându-se că face poate și serviciu de spionajiu în folosul țării sale România, — l'a declarat arestat și după amiază l'a trimis cu 2 gendarmi și 1 polițist la procuratura din Deva, care să pornească cercetare contra dsale.

Până azi, Joi, d. Rădulescu n'a fost încă liberat, nici trimis peste hotare, expulzat. Se crede însă, că, după ce se va lămurii lucrul, va fi expulzat. — (Lib.)

„Pesti Napló” ne bănuiește... Perciunații dela P. N. întărâtați probabil de articolul dlui Bogdan-Duică, apărut în „Minerva”, în care articol sunt făcuți rezponzabili și Maghiarii pentru evenimentele din Bosnia, fac pe grozavul, și tipă în articol de fond:

„Bande de din Balcani, nu acum ni s'a dat întâiașdată să le cunoaștem. Operatorii cu bombe nu se apovizionează numai din Sârbia. Clima românească știe de asemenea cultiva specia asta. Gândiți-vă numai la osămintele jertfelor dela Dobrițin. Adevărat ei nu străpung tocmai inima celor două state, nu se apropie tocmai de tron, dar în ce privește lasitatea organizației, ei nu rămân pe urma Sârbilor. Să nu se uite deci, că dacă va fi vorba de „eimarschieren”, va trebui să facem, cu armata noastră, o măsurare dela sud până la nord-est, pe întinsul Balcanului!...”

Mai domol jupânilor! Noi am plătit cu intuenecarea minții grozavele umiliri de după 1849. Atentatorul lui Tisza însă parcă din rândurile voastre a ieșit!

După atentatul dela Sarajevo.

S'a dus un prieten al Românilor. — Grave turburări în Bosuia și Herțegovina. — Grave desordni în Polonia austriacă. — Calea cea din urmă a perechei moștenitoare. — Pe catafalc.

Arad, 3 Iulie.

„Ne oprim în fața acestui sicriu cu pietatea ce se cuvine unei urne care închide cenușa visurilor noastre. Ea va avea totdeauna și venerația și lacrimile unui popor care a fost pururea darnic cu recunoștința lui...”

(O. Goga: O catastrofă națională „Românul” nr. 134).

O mână criminală a smuls din viață un vlăstar al dinastiei Habsburgilor, către care lumea întreagă privea cu încredere și speranțe noi. În sânul Austro-Ungariei se îngăduiau nedreptăți legiferate, cari nu vreau nimic umanitar: Naționalități credincioase sceptrului și Coroanei, naționalități dornice să contribuie la înflorirea monarhiei, naționalități cari plăteau tributul lor de sânge și-și făceau cu bucurie datoriile lor cetățenești față de patrie, erau desmoșteniți de acele libertăți, cari au pătruns până și în retrograda Chină. Ele așteptau însă cu resemnare răsăritul altor vremuri pe cari le întrezăreau nu departe.

Francisc Ferdinand, arhiducele dispărut și fost moștenitor al tronului Austro-Ungariei, era purtătorul acestor noi speranțe, fiindcă dânsul adeseori s'a pus deacurmezișul celor cari au crezut că prin ilegalitate și sugrumarea naționalităților vor obține înăbușirea instinctului lor de conservare. Adeseori acest nobil dispărut și-a spus cuvântul în această privință și glasul său a avut darul să stârpească întinderea și mai departe a nedreptății ce se săvârșea. Nu mai departe decât în ultimul timp, când cu încercarea ce s'a făcut de a se provoca o apropiere între noi Români și Unguri, lui i se datorește inițiativa și toți din anturajul său știau ce preț puneă acest vlăstar împărătesc la realizarea acestei împăcări.

Adversar al principiului „divide et impera” pe care s'a răzimat multă vreme diplomația austriacă, Francisc Ferdinand a înțeles că dânsul va trebui să se razime pe un popor mulțămît sufletește, pe care să-l cucerească nu cu arme, intrigi și forță brutală, ci, dimpotrivă, cu întinderea libertăților în exercitarea cultului și dezvoltării lor intelectuale, încât să întindă asupra-le binefaceri cari aveau să lege și mai trainic naționalitățile de împărăția sa.

De aceea refuzăm să credem că a putut fi un complot de oameni conștienți acela din care a decurs moartea acestui viitor mare împărat, ci socotim acel act sălbatic și odios ca ieșit din minți detractate, și că e opera unor nefericiți cari au tradat propriile interese ale neamului din care se trag.

În clipa când se răpunea viața lui Francisc Ferdinand de o mână criminală, desădejdea se întindea peste sufletele naționalităților din Austro-Ungaria și se stingeau speranțele aprinse într'insele din făgăduințele

răzimate pe fapte ale celui ce se ducea du-când cu el desăvârșirea unei fericiri apropiate...

În urma atentatului dela Sarajevo au început să se producă grave turburări în multe părți ale provinciei. La Mostar excesele au luat caracterul unei adevărate revoluții. Casele sârbești sunt incendiate iar populația sârbească fuge îngrozită.

Telegramele ce vin din Viena și Petersburg, precum și cele din Mostar și Sarajevo anunță fapte îngrozitoare. Din cauza că la *Nevesinje* populația sârbă a făcut manifestații de simpatie pentru atentatori, a fost urmărită de Croați și măcelărită. Intregul cartier sârbesc este incendiat și flăcările se văd la distanță de 15 km. Mai mulți Sârbi au fost omorâți între cari și doi profesori și un medic.

Din toate localitățile din Bosnia și Herțegovina vin știri alarmante cari anunță că între Sârbi și Croați s'au petrecut ciocniri violente. Sunt mai mulți morți și răniți. Deși starea de asediu e proclamată, totuș nu se poate respecta din cauza că armata este insuficientă pentru marea număr al Sârbilor revoltați.

În întreagă Bosnia prigonirile contra Sârbilor au ajuns limita închipuirii.

Din Budapesta primim știrea, că *mișcarea poloneză și starea din ce în ce mai înfierbântată a spiritelor în Bosnia, îngrijorează guvernele austriac și ungar. Pretutindeni se vorbește că s'a pus la cale în tot imperiul habsburgic un uriaș atentat împotriva siguranței politice a monarhiei. Se iau pretutindeni strașnice măsuri militare. În Polonia, în Ardeal, în Boemia, în Bosnia se trimit zilnic forțe militare.*

Ce plănuia Francisc Ferdinand.

Pe baza informațiilor luate de unele personalități, cari au cunoscut bine intențiile defunctului arhiduce, ziarul „Vossische Zeitung” din Berlin constată că Francisc Ferdinand n'a fost partizanul trialismului, cum s'a crezut deoarece el nu avea încredere în statornicia unui stat sud-slav independent. Idealul lui politic a fost întemeierea „statelor unite ale Austriei mari”, stat federal, cu un împărat în frunte, cu un guvern comun, și cu un parlament central.

Cel din urmă drum. — Transportarea rămășițelor pământești ale perechei moștenitoare.

Am anunțat, că Mercuri seara vasul „Viribus Unitis” însoțit de numeroase vase de războiu a intrat în portul dela Triest. Peste noapte cosciugurile cu rămășițele pământești ale perechei moștenitoare au rămas pe vasul „Viribus Unitis”.

Joi des de dimineață întreg orașul Triest era în picior. Pe la ora 6 și un sfert pe întreg drumul dela port și până la gara de sud, pe unde avea să treacă cortelul funebru, circulația era sistată. În dosul cordo-nului de polițiști era o înghesuială primejdioasă. Întâi au sosit în port două care pentru cununi, apoi motoarele vaselor de războiu aduc la mal numeroasele cununi, cari sunt așezate pe carele de cununi. „Viribus Unitis” s'a oprit în fața catafalcului ridicat pe mal.

Corpul generalilor și al amiralității s'a prezentat în frunte cu contraamiralul Haus, au mai fost prezenți comandantul de flotilă Wilenik, comandantul districtului de marină Koudelka, funcționarii militari și marinari, delegații corpului ofițeresc, guvernatorul Hohenlohe, funcționarii de stat și privați, diferite societăți și reprezentanți. Lângă catafalc stetea compania de onoare a marinarilor. În fața catafalcului era clerul romano-catholic în frunte cu episcopul Karlin din Triest, precum și preoțimea celorlalte confesiuni. La marginile pieței lua loc tinerimea școlară.

Puțin după orele 8 între bubuituri de tunuri și sunetul clopotelor tuturor bisericilor cosciugurile învălțate în drapele de războiu au fost luate de pe vasul „Viribus Unitis” și aduse la mal de către subofițerii marinari. Trupele au dat onorul iar publicul și-a descoperit capul.

Cosciugurile au fost așezate pe catafalc; episcopul Karlin înconjurat de mare asistență a îndeplinit sfințirea. După oficierea acestui act religios cosciugurile au fost ridicate de pe catafalc și așezate pe carele mortuare. Cununile numeroase abia au putut fi așezate pe 7 care mari de cununi.

Cortelul funebru era deschis de o trupă de polițiști călare, au urmat carele cu cununile, preoțimea, carul

mortuar cu cosciugul prințesei Hohenberg, apoi carul mortuar cu rămășițele pământești ale arhiducelui Francisc Ferdinand, iar după acestea dignitarii înalți, societățile și corporațiunile. Cortelul era închis de două companii de infanterie și o companie de polițiști în uniformă de gală. Cortelul înainta spre gara de sud printre cordoanele dese ale miilor publicului. Polnarele de m străzi și din vitrine erau îndoliate. La orele 9 și un sfert cortelul sosi la gara de sud.

Aproape întreg edificiul gărei de sud era învălțat în draperii negre și falfăiau numeroase drapele îndoliate. Subofițerii au ridicat cosciugurile și le-au dus pe peronul gărei, unde s'a oficiat iarăși un mic serviciu funebru, apoi cosciugurile au fost așezate pe două catafalcuri în vagoanele mortuare. La orele 9 și 45 minute companiile de onoare dau ultimul onor, baronul Rumerskirch abia stăpânindu-și emoțiunea ridică mâna la chipul salutând trenul special care pornea încet ducând spre Viena rămășițele pământești ale nefericitei perechi moștenitoare....

Pretutindenea pe cale, în gările mai mari, dignitari de stat și civili, societățile și corporațiunile precum și foarte numeros public venise la gări să dea augustilor defuncți ultimul salut de omaj.

Sosirea în Viena.

Ieri seară trenul care aducea rămășițele pământești ale nefericitei perechi moștenitoare, a sosit în Viena la orele 10, în gara de sud, de unde cu o mare pompă funebrală au fost transportate la Hofburg. Seara de cu vreme o adevărată invazie de popor venea din cartierele orașului înspre Hofburg precum și înspre drumul pe care avea să treacă tristul cortel. Foarte numeroase femei aveau văl negru pe față, alții aveau în mână și la butonieră floarea plăcută a augustului defunct, trandafirul, învălțat cu văl negru. Întreagă circulația pe acest drum a încetat. În gară aștepta o lume imensă, pe ambele laturile drumului și până la Hofburg era format un cordon foarte strâns de publicul imens. Pe edificiul gărei falfăiau impozante drapele îndoliate. Intrarea prințpală era decorată cu draperii negre; scările erau acoperite cu covoare negre, de ambele laturi erau flori și palmieri până la sala de așteptare a curții decorată și ea cu draperii negre. În mijlocul salei de așteptare a curții erau ridicate catafalcurile, pe cari se vedeau să fie așezate cosciugurile.

După orele 9 seara au sosit două care mortuare trase de către șase cai; către orele 9 și jumătate au sosit și trupele. Compania de onoare a regimentului 82 de infanterie s'a postat pe peron; două companii de infanterie și 1 companie de ulani s'au postat în fața gărei. La aripa stângă a companiei de onoare erau comandantul de corp, Schemua și comandantul cetății, Vitul. Lângă compania de onoare mai erau ministrul de războiu Krobotin, Georgl ministrul landwehrului austriac, Conrad șeful statului major și corpul liber al ofițerilor garnizoanei. Către orele 10 a sosit și arhiducele Carol Francisc Josif.

La orele 10 fix a sunat comanda: „Habi-ach”, urmată de baterea lină a darabanelor. Încet trenul intră în gară. După ajungerea trenului în gară subofițerii ridică cosciugul arhiducelui Francisc Ferdinand, iar lacheii curții ridică pe cel al prințesei Sofia de Hohenberg. Cosciugurile au fost duse și așezate pe catafalcuri în sala de așteptare a curții. Garda de onoare a fost făcută de gardiști trabanți și gardiști călare.

Seidl, preotul curții înconjurat de mare asistență a oficiat un scurt serviciu funebru, după care cosciugurile au fost ridicate și așezate pe carele mortuare. Cortelul a fost deschis de doi cavaleri de curte, cărora le-a urmat un jumătate escadron de ulani din regimentul Francisc Ferdinand, apoi în trăsură trasă de patru cai prințul Rudolf Esterházy camarar și contele Cernin, colonelul Dr. Bardoll, aghiotant, căp. Van der Straten și baronul Dr. Morsey camarari și în sfârșit prinț mareșalul curții prințul Montenuovo și mareșalul curții bar. Rumerskirch. Înaintea carelor mortuare mergeau doi cavaleri cu felinare. De ambele laturi ale carului mortuar al arhiducelui tras de șase cai negri mergeau 3 subofițeri, iar de ambele laturi ale carului mortuar al prințesei Hehenberg, tras și acesta de 6 cai negri, mergeau 5 lachei dela curte. Ceva mai la o parte lângă carele mortuare mergeau 12 gardiști trabanți armași, la stânga 12 gardiști equestri cu spada trasă. Carele mortuare erau precedate de două trăsură cu camararii de serviciu ai arhiducelui și prințesei. Cortelul era încheiat de o jumătate companie de ulani din regimentul Francisc Ferdinand, iar de ambele laturi mergeau trupe de infanterie.

În public foarte mulți își plângeau în glas.

La prima intrare a Burgului la trecerea cortelului funebral garda a dat onorul iar gorniiștii și tobosarii au dat semnele. Cosciugurile au fost primite de princere-monierul conte Kolonivszky în curtea numită Schwelker

Hof. Cosciugurile au fost ridicate și duse în sala decorată cu draperii negre, unde preotul curții, *Seldi* le-a stropit din noti cu apă sfințită. De aici cosciugurile au fost duse cu mare pompă funebrală în biserica Burgului, decorată cu draperii negre. Cosciugurile au fost așezate pe catafalcuri în mijlocul bisericii. Pe cosciugul arhiducelui au pus coroana arhiducească imperială, bareta de arhiduce, spada de general, iar pe cosciugul prințesei au fost puse o pereche de mănuși albe și un evantai. Decorațiile arhiducelui erau așezate pe o perină de catifea. Arhiducele *Carol Francisc Iosif* a fost însoțit de arhiducele său până în biserică. În biserică așteptau deja arhiducesa *Zitta* și arhiducesele *Maria Terezia* și *Maria Annunziata*. Preotul curții a stropit cosciugurile, apoi mareșalul curții, baronul *Rummersbich* a predat cheile cosciugurilor prințului *Montenuovo*, vinturătorului curții.

Cu aceasta s'a terminat actul funebral de ieri.

Doliul nostru.

Ni se depeșează din Viena: *Dr. Teodor Mikulic* însoțit de domnii *Aurel Popovici*, *Dr. Alexandru Vădă*, *Dr. Sterie Clurcu* și studentul *Alexandru Isăceanu* au depus pe catafalcul noului arhiduce *Francisc Ferdinand* o frumoasă coroană de lauri și de trandafiri, cu panglici tricolore românești, cari purtau inscripția „*Românii din Ardeal și Ungaria, nobilului lor protector*”.

Comunicatul guvernului sârbesc.

Guvernul sârb dă, prin organele sale oficiale, următorul comunicat:

„Alături de toată lumea civilizată, Sârbia simte și ea adânc dispreț față de atentat și față de atentatori. Ne mirăm nespus, cum de presa germană, austriacă și maghiară, profită de prietenia oferită de niște descereți, pentru a bănuși Sârbia și a o ataca, cu toate că Sârbia, mai ales în vremea din urmă, își dăte silința, de a creia raporturi mai bune și mai prietenoase, cu monarhia învecinată. Guvernul sârbesc va căuta să urmărească cu cea mai mare atenție uneltele elementelor suspecte, și va lua cele mai severe măsuri preventive, întrucât numai se poate față de niște figuri abnormale și exaltate. Pentru guvernul sârbesc, care făcuse tot ce se putea, numai ca temeiul raporturilor cu monarhia să fie solid și prietenos, întâmplările asemănătoare celor din Serajevo sunt tot atât de neplăcute ca și pentru guvernul austro-ungar. Guvernul sârbesc nu va întârzia să facă tot ce i stă în putință, pentru a potoli spiritele, și pentru a nu zădărnici încheierea convențiilor comerciale, din pricina unor evenimente, de cari Sârbia și guvernul ei nu pot da seamă”.

Cum i-a fost comunicată M. Sale știrea tragică?

O persoană din anturajul M. Sale care a fost lângă monarh când știrea tragică a ajuns la Ischl — istorisește astfel primirea știrii:

— Nici nu se poate spune cu cuvinte ce efect a avut asupra noastră groaznică lovitură. În Serajevo perechea moștenitoare asasinată, iar bătrânul monarh abia întreat din boală, fiindu-și greutatea călătoriei. Au trecut câteva momente de nedescris; stau cu toții zădărnici, deși nu ne îndoiam că groaznică știre va fi comunicată imediat M. Sale. Dar acum întrebarea că cine să primească asupra lui misiune teribilă, care întrecea orice comunicat oficial, orice știre de mai înainte? Am vorbit de câteva ori cu Viena, căci nu ne puteam să credem. Știrea ni s'a confirmat, prin care era adevărată, totuși așteptam să se confirmă, căci ne îngrozeam la gândul ce imediat va face asupra bătrânului monarh....

Contele Paar primi asupra sa misiunea, deși foarte emoționat, nici nu putea afla o formă potrivită cum să-i aducă la cunoștință reșelului. Așteptând puțin, apoi a intrat....

Măi bine de o jumătate de oră a rămas contele Paar înlăuntru, apoi a ieșit cu ochii scăldați de lacrimi și ne-a spus:

— M. S. a dat ordin să ne întoarcem imediat în Viena.

Contele Paar era atât de agitat încât și-a lăsat chipul înlăuntru. Ne-a spus apoi că M. S. mai întâi nici nu a putut înțelege grozava mulțumită organismului său puternic, și-a pierdut sângele rece și a cerut să i se spună adevăratele catastrofe. A ascultat cu capul aple-

cat, ducându-și uneori mâna tremurătoare la ochi; apoi s'a ridicat de pe fotoliu și a exclamat:

— Doamne, doamne, câte mai trebuie să întâmpin!

Iarăs s'a făcut liniște. Contele Paar sta nemiscat, cu privirea ațintită în jos. M. Sa exclamă din nou:

— Bieții copii, bieții orfani!... Glasul i s'a înecat, a rămas tăcut privind în neștire câteva minute, apoi s'a recules și a ordonat să ne întoarcem la Viena.

Dealtcum sunt false știrile că M. Sa ar fi căzut grav bolnav la auzul știrii. Fapt e că bătrânul monarh e sănătos pe deplin, însă deprimat. După înmormântarea perechei moștenitoare va pleca imediat la Ischl, unde își urmează cura.

Monarhul plânge....

Când s'a prezentat prima oră după tragedie noul moștenitor de tron în audiență la M. Sa, a avut loc o scenă tristă. Monarhul l'a îmbrățișat, l'a sărutat pe frunte și plângând a exclamat:

— Mare Dumnezeu, nu mă lăsa să-l supraviețuiesc și pe acest tânăr!...

Noul moștenitor de tron a început și el să plângă și a sărutat mâna bătrânului monarh....

Cum li s'a adus orfanilor la cunoștință grozava știre.

Arhiducele *Francisc Ferdinand* și principesa de *Hohenberg*, cari cu o adevărată dragoste părintească duceau totdeauna grija cea mai mare celor trei copii ai lor, înainte de a pleca în Bosnia i-au dus pe micii prinți în castelul *Chlumetz* dela *Wittingau*, lăsându-i acolo în îngrijirea crescătorului lor, teologul *Dr. Stanovsky*. Duminică la amiază a sosit în castelul *Chlumetz* vestea îngrozitoare dela *Sarajevo*, dar nimeni n'a îndrăznit să descopere prinților realitatea nemiloasă. După amiază a sosit apoi cu accelerat sora mai tânără a principesei, contesa *Henriette de Chotek*, care trăiește, retrasă de lume, în mănăstirea din *Praga*, a mamei din familia de nobili. Nepoții o întâmpinară pe mătușica lor cu o mare bucurie. Prințesa *Sofia*, care e de 13 ani și e cea mai mare dintre copii, văzând însă fața serioasă a mătușei, a întrebat-o: Mătușică ce ai? De ce ești așa tristă?

Contesa își dădu toată silința să răspundă cu glas liniștit: „Copii, am primit azi o telegramă din Serajevo, „Papi” și „Mami” s'au îmbolnăvit foarte rău. Duceți-vă în biserică și vă rugați pentru părinții voștri!”

Încercându-și ca niște statue au privit în clipa dintâi sârmanii copii la mătușica lor. Isbucind apoi într'un plâns dureros și cu șiroaie de lacrimi pe față au întrebat-o pe mătușica lor: „S'au îmbolnăvit? De ce boală? Și amândoi deodată?”

Contesa nemai putându-și stăpâni durerea isbucni și ea în plâns și răspunse evasiv, spunând că nu știe nici ea mai mult, dar speră că încurând vor sosi amănunte. Au intrat apoi cu toții în biserică, unde îngenuchiară și cu lacrimi fierbinți în ochi, copiii s'au rugat îndelungat pentru părinții lor.

Intr'aceia au sosit în castel și celelalte rudeni ale principesei: contele *Nostitz-Rieneck*, bărbatul surorii mai în etate a principesei, *Carolina*, contele *Schönburg* și contele *Wuthenau-Hohenthurm*. După un scurt consiliu familiar, la care a luat parte și *Dr. Stanovsky*, rudeniile l-au rugat pe crescător să i-a asupra lui sarcina grea de a le descoperi copiilor cruda realitate.

La orele 7 seara, după ce prinții așa zicând aproape constrânși au îmbrăcat puțin, *Dr. Stanovsky* i-a chemat la el. În chilie vecină rudeniile își înecau durerea în suspine și își dădeau toată silința să-și frădușe plânsul. *Dr. Stanovsky* le-a comunicat prinților, că a sosit a doua telegramă din Serajevo, și că starea părinților e foarte gravă. Trebuie deci să se pregătească pentru vestea cea mai rea.

Un tipet sfâșietor întrerupse cuvintele *Dr.-ului Stanovsky*:

„Au murit! Nu-i așa, ei sunt morți! Știu tot!” strigă nenorocita prințesa *Sofia* și împreună cu frații săi prințul *Max* de 13 ani și prințul *Ernst* de 10 ani isbucniră într'un plâns sfâșietor. Rudeniile grăbiră speriate în chilie în frunte cu contesa *Henriette*, care văzând însă vaietele și frământarea desperată a copiilor a leșinat. Afară la ușă servitorii își frângeau mâinile și plângeau cu hohot.

Rudeniile înzădar și-au dat silința întreagă noaptea să aline durerea nebună a sârmanilor orfani. Sleiti de

puteri în sfârșit ei au căzut spre dimineață într'un somn adânc. Prințul *Max* avea să facă alaltăieri examenul pe a treia clasă la gimnaziul *Schotten* din Viena.

O telegramă.

Când au fost desbrăcate cadavrele în conacul din Serajevo, în buzunarul arhiducelui s'a găsit conceptul unei telegrame care e cel din urmă autograf al moștenitorului *Francisc Ferdinand*. Telegrama pentru care probabil n'a mai avut timp să o expedieze era adresată celor trei copilași din castelul *Chlumetz*. Tatăl le scrisese copiilor săi despre toate amănunțele zilei, despre câte a văzut împreună cu mama lor în cele din urmă 24 de ore. Telegrama se sfârșește: „*Grüsse und küsse von Papi*”.

Cum trăiește noul moștenitor?

Noul clironom *Carol Francisc Iosif* duce o viață fericită, idilică împreună cu familia sa în castelul de vară dela *Hetzendorf*. Zilnic e cercetat de arhiducesa *Maria Iosefa*, mama dăinșului și principele *Maximilian*, unicul frate al lui.

Dimineața se scoală uneori la 4 ore și se duce cu automobilul la casa reg. 39, al cărui vicecolonel e dânsul. Principesa de asemenea se scoală de dimineață și dejunul îl ia împreună și dacă e sculat și micul principe *Francisc Iosif Otto*, de obicei îl aduc și pe el la inasă.

La castel arareori vine vre-un civil; de cele mai multe ori sunt militari, aleși dintre ofițerii reg. 39, fără deosebire de grad — cu cari perechea moștenitoare îi place să se distreze. Sunt preferați ceice au aptitudini muzicale, deoarece atât moștenitorul de tron cât și principesa sunt mari amatori de artă.

Peste zi moștenitorul de tron ascultă câteva ore cursurile de știință militară predate de un general, iar după amiază iese la plimbare călare, ori cu familia întreagă în automobil. Cu asemenea ocazii stă de vorbă cu țărani, îi cunoaște pe toți după nume.

Principesa petrece cu copilașii în grădina castelului. Cetește mult, mai ales literatură. Clironomul abonează vre-o 40 de ziare, printre cari și două ungurești, căci înțelege binișor și ungurește.

Negreșit întorsătura neașteptată care a intervenit prin asasinarea perechei moștenitoare — va schimba mult și traiul de până acuma al noii familii moștenitoare. Mai ales noul clironom, arhiducele *Carol Francisc Iosif* va simți sarcina ce i-o impune noua demnitate.

Un șef al Sârbilor.

directorul ziarului „*Srbska Rijec*” din *Sarajevo*, — *Kobasisa* — spune unui gazetar:

„Ziarul meu a fost singurul, care întâmpinase pe moștenitor cu *Dobrodosav* (bine-ai venit). Firește, în același articol, protestasem în contra domniei lui *Potiorek-Bilinski*, pe care noi Sârbii nu o mai putem suferi. A trebuit să sufer amar pentru protestul meu. Cinci ore de-a rândul au devastat în redacția mea demonstrații. Un om mă lovide în cap, altul mă rănise cu cuțitul. De ce le suferea toate acestea *Potiorek*?”

— Noi o ducem bine cu Maghiarii. *Dr. Gerde* și contele *Kollasz* sunt cavaleri, dar funcționarii austriaci și bohemi sunt grozavi.

— Atentatul a făcut să întârzie politica noastră cel puțin 20 de ani. Ziarul meu e nimicit. Doi redactori sunt arestați, pentru că au stat de vorbă cu Princip, al treilea este expulzat. Și pe mine m'au expulzat. Mă voi retrage la *Raguzza*, căci în *Croația* ar trebui să împlinesc o veche pedeapsă de un jumătate de an. (Peste câteva ore *Kobasisa* a fost predat — autorităților croate. Red.)

— Noi am dori bune relații cu Maghiarii, căci oricine e dușmanul Austriei, este în același timp prietenul nostru.

Arestări.

Femeia *Savca Ruziciu* a fost arestată pentru cuvintele:

„Mi-au zdrobit demonstrații tot ce am avut în casă, dar inima mea sârbească n'au putut s'o sdrobească. Are să vie încă ziua răsbunării!”

Cum se cresc atentatorii?

În o noapte Princip povestea cu mai mulți tovarăși despre viitorul Sârbilor. Unul din cei de față îl luase cam peste picior, dar Princip nu se lăsă.

„Voi fi și eu atât de patriot, ca Zeraics!” (Zeraics încercase un atentat contra lui Versanin, când se deschise savorul, dar nereușind atentatul, se sinucise.)

— Nu te mai făli îi răspunseră ceilalți. N'ai curaj nici să mergi până în țintirim!”

Princip plecă încă în noaptea aceea, la orele 12, în țintirim, luă crucea de pe mormântul lui Zeraics, și o aduse tovarășilor. Extaziați cu toții, o sărutară crucea, făcând jurăminte înflăcărâte.

Se constată că Princip a fost elev foarte slab, la liceu. Certificatul lui era tot suficient și suficient. Lipsise 199 de ore în cel din urmă an dela școală. Directorul liceului se plânge că elevii au ajutoare prea multe din Sârbia (76.000 cor. pe an) de aceea sunt foarte încrezuți, și profesorii nu înving cu ei.

Se descopere complotul.

Un Sârb din Croația, cu numele Ioan Greciac, s'a prezentat poliției din Budapesta și timp de 24 de ore a povestit grozave lucruri despre complotul urzit în contra moștenitorului. Poliția păstrează taină asupra detaliurilor. Atât s'a divulgat totuși, că urzirea complotului datează de mai bine de un jumătate de an, și că sunt implicați mai mulți membrii ai scupscinei sârbești, apo avocați, negustori etc., cari au adunat fondurile necesare. Scopul era, ca prin acte de violență, Sârbii din Ungaria să fie ținuți în neconținută escitare, și astfel să fie pregătită revoluția.

Princip

a făcut o nouă mărturisire. Spune că în fața primăriei aștepta Grobes, care trebuia să arunce întâia bombă. El, Princip, era aici la distanță de cinci pași de moștenitorul dar inima îi bătea atât de tare, încât nu fu capabil să se hotărască a ucide. Astăzi a retractat cele spuse despre Pribicevici.

Pângăritorii memoriei.

În nr. nostru de ieri arătasem cu câtă împietate Maghiarii abuzează de memoria moștenitorului, punând în circulație vești ce nu se mai pot desminti. Astăzi vine apoi episcopul Lányi, fost pedagog al moștenitorului, și povestește, că moștenitorul ar fi zis odată:

„Nu se mai poate suferi, ca naționalitățile să-și facă mendrele. Două națiuni trebuie să domineze în cele două state ale monarhiei: Nemții în Austria, Maghiarii în Ungaria”.

Dela domeniile și la cancelaria moștenitorului — spune episcopul — se inapoiau actele redactate în limba cehă.

Scandaloasa atitudine a consulului austro-ungar din Ploești.

Cetim în „Seara” din București:

„Un caz care denotă care este câte odată calitatea sufletului ungueresc, s'a petrecut Duminecă și Luni la Ploești. Se știe că în acest oraș din cauza unui mare număr de locuitori supuși austro-ungari ființează încă de mult un consulat al monarhiei vecine. Nu știm din ce motive, toți, absolut toți — consuli de până azi, cari au condus acest oficiu, au fost unguri. Pentru cazul pe care voim să-l relevăm însă această observație o facem în treacăt și vom reveni altă dată asupra-i fiindcă din alte puncte de privire are o însemnătate deosebită.

Dar iată faptele cari ne-au hotărât a scrie aceste rânduri: Știrea asasinării arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale a sosit la Ploești Duminecă la ora 5 prin o telegramă a ziarului „Minerva” și o alta a dlui ministru de industrie Radovici către prefectul județului d. Dumitrescu-Agraru. Știrea s'a răspândit în oraș (cum lesne e de înțeles) imediat.

Un funcționar dela consulatul austro-ungar s'a prezentat după vre-o oră la cateneaua Grand Hotel unde era așteptat trista veste și după ce a luat cunoștință de cuprinsul telegramelor din București s'a inapoiat la consulat.

Nu mult după aceea, adevărat pe la ora 9 seara personalul consulatului, format numai din unguri și câțiva alți prieteni tot unguri, funcționari la unele societăți de petrol, au sosit într'un grup foarte ve-

sel la restaurantul gărei, unde s'au așezat pe petrecere. Consulul și personalul consulatului au tras un chef destul de gălăgios, ca și când primiseră vestea unei mari isbânde.

Aceasta s'a petrecut în seara sosirei grozniciei știrii a asasinatului.

A doua zi, Luni, petrecerea foarte veselă a avut loc la consulat, unde s'a băut șampanie și s'a cântat până noaptea.

Relevăm aceste ignobile fapte spre a cere o pedeapsă nu din partea legațiunii din București, ci chiar din partea populației unguerești conștiente, care nu credem să aprobe o atitudine atât de scandalos ignobilă și lipsită de tact”.

Demonstrații în fața ambasadei sârbești din Viena.

Ieri au avut loc noi demonstrații în fața ambasadei sârbești din Viena, deși poliția luase toate măsurile pentru ca să împiedece repetiția demonstrațiilor. Ieri seara pe la orele 9 mai multe mii de demonstrații se adunaseră în fața bisericăi „Paulaner Kirche” și demonstrau împotriva Serbiei. Cordoane duble de polițiști țineau închise drumurile spre ambasada sârbească. Poliția făcea încercări să-i împingă îndărăpt pe demonstrații. Deodată a fost ridicat în mijlocul mulțimei un steag cu colorile sârbești și apoi dându-i-se foc a fost ars între chiotele mulțimei. Făcând polițiștii drum unui omnibus, care cârnise din piața Naschmarck în Gusshausstrasse, demonstrații s'au folosit de prilej și au rupt cordonul de polițiști, năvălind spre strada Favoriten. În fața teatrului poliția a încercat din nou a împiedeca înaintarea demonstrațiilor. Ferestrele ambasadei sârbești pe Paulanergasse nu erau luminate, iar emblema ambasadei a fost luată jos. De altă parte strada Paulaner era cu totul închisă de cordonul de polițiști.

Demonstrații cu toate opintirile poliției au pătruns pe strada Favoriten până la numărul 13, unde își are locuința ambasadorul sârbesc. Pe un balcon din etajul prim al acestui edificiu era arborat un steag cu colorile sârbești în semn de doliu. Mulțimea de abia a observat acest steag și un vuet puternic de strigăte infuriate a cutremurat văzduhul. „Jos cu acest steag! Jos cu această sdreanță de batjocură!” — răsuna din toate părțile. Poliția numai cu mari încordări a putut împiedeca înaintarea demonstrațiilor. Pe la orele 10 în sfârșit mulțimea a început să se resfire.

Pe la orele 12 din noapte demonstrații au încercat din nou să se adune în fața locuinței ambasadorului rusesc, cerând din nou înlăturarea steagului sârbesc. Sosind la fața locului președintele poliției baronul Gorup, polițiștii i-au împins pe demonstrații pe Karlsplatz, unde polițiștii ecuestri au năvălit asupra lor. Demonstrații au încercat să arunce cu pietri și lemne asupra polițiștilor dar au fost curând împrăștiați.

Coroana de flori a Curtei regale române.

Regele Carol a însărcinat pe ministrul României la Viena, să depună o coroană de flori naturale, cu inscripția:

„Regele Carol al României, prietenului său credincios, arhiducelui Francisc Ferdinand.”

M. S. regina Elisabeta a dispus să se depună două coroane de trandafiri albi pe cele două sicrie.

Ministrul român a depus azi, Vineri, dimineața cele trei coroane.

Grave desordini în Polonia austriacă.

Din Viena ni se anunță că în Polonia austriacă s'au înregistrat alaltăieri grave desordini. Armata trimisă să împrăștie pe manifestații a fost primită în huiduieli și cu lovituri de pietri.

Perechea princiară română trecând prin Brașov.

„Gazeta Transilvaniei” scrie: A. S. R. principele Ferdinand și A. S. R. principesa Marla a României au trecut ieri, Joi, după amiază cu un tren special prin gara Brașovului fiind în drum spre Viena ca să participe la funeraliile arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale.

Serbia condamnă atentatul.

Legatia sârbească din Berlin a trimis ziarelor următorul comunicat: Legațiile și consulatele sârbești au fost însărcinate de guvernul lor, să declare că Serbia condamnă tot atât de hotărât atentatul mârșav ca și Austro-Ungaria ca și toată lumea. Nu se poate face doar responsabil un întreg popor pentru fapta unui tânăr necopt. Deoarece cu acest trist prilej se ridică contra Serbiei fel de fel de acușări neîtemeiate, trebuie să protestăm în modul cel mai hotărât. Orice om cu judecată va pricepe, că Serbia n'are nimic a face cu această crimă condamnabilă.

Desmembrarea iminentă a Austro-Ungariei.

În cercurile naționaliste din Belgrad se vorbește cu însuflețire de iminenta desmembrare a Austro-Ungariei.

Noul principe moștenitor nu prezintă autoritatea lui Francisc Ferdinand și cum e prea tânăr și cum Francisc Iosif se apropie de stărbile, e netăgăduit lucru că Austro-Ungaria își trăiește ultimele zile.

Presa sârbă despre atentatori.

Ziarul „Politica” din Belgrad a publicat un raport despre șederea atentatorilor la Belgrad. Comentând atentatul din Serajevo, ziarul crede că acest trist eveniment e urmarea sistemului regretabil aplicat de Austro-Ungaria care nu ține socoteală de cererile legitime ale populației slave ci caută să mențină autoritatea de stat numai prin forța publică; ar fi un timp să se consolideze situația internă a monarhiei înlăturând regimul poliției. Ziarul termină spunând că ar fi cu totul greșit să se facă represalii în contra unui popor întreg care nu poate fi făcut responsabil de faptele unor tineri necopti rătăciți.

Atentatul dela frontiera româno-bulgară.

Doi soldați români împușcați de bulgari în timpul lucrărilor de delimitare a frontierei.

Se anunță din Acadanlar, că Mercuri la orele 12 jum., la pichetul 33 între Rahman Asiclar și Ibraim Mahle, grănicerli bulgari au împușcat, în timpul lucrărilor pentru delimitarea graniței, pe soldații români Zuica Constantin și Istrate Mihai din regimentul 40 Călugăreni.

Cel dintâi a fost omorât iar celalalt grav rănit.

În legătură cu incidentul dela frontieră mai putem adăoga că soldatul Oprescu Dimitrie a dispărut în acea seară în împrejurări misterioase. Se afirmă a fi luat de Bulgari.

Amănunte lipsesc.

Din Silistra se anunță, că Mercuri dimineața, la orele 10 s'a întâmplat la noua frontieră un atentat odios din partea grănicerilor bulgari. Faptul s'a petrecut astfel: Câțiva soldați români din regimentul 40 Călugăreni de sub comanda căpitanului Săulescu dela institutul geografic, supravegheiau 30 lucrători turci cari lucrau în scopul de a se aplica ne teren noua linie de frontieră aleasă de comisiunea de delimitare, la o depărtare de 2 klm. de punctul Ibraim Mahle. Această echipă tăia pădurea din zona neutră și lucrase ieri toată ziua sub supraveghierea soldaților români, cari vorbeau cu grănicerli bulgari ce aveau o atitudine de nebănuit Mercuri dimineața, în timpul lucrului grănicerli bulgari, după ce au privit mai mult timp la operația lucrătorilor, ascunși în niște tufisuri, au apărut la un moment dat și după ce s'au răstit la lucrătorii cari nu au voit să ție seama, s'au retras câțiva pași trăgând 7 focuri în trei soldați români, cari se aflau prezenți în acel moment și cari nu aveau arme. Unul din ei cade mort pe loc fiind lovit în cap; altul cade în nesimțire fiind lovit în picior în 2 locuri, iar al treilea a dispărut fugind. După câțva timp au sosit grănicerli români dela punctul Ibraim Mahle constatând faptul.

Dacă aceștia ar fi fost mai în apropiere, am fi avut de înregistrat o adevărată luptă cu urmări mari.

Faptul fiind cunoscut în oraș, a produs senzație și indignare.

De altfel, acum câteva zile aflu că și căpitanul *Trandafirescu* care ridica harta frontierei în regiunea plășei Turtucaia, era să fie victima unui atentat tot din partea unui grănicer bulgar, deși avea autorizația pentru a trece și pe pământul Bulgariei.

Cadavrul soldatului asasinat stă nemișcat la linia de frontieră până ce vor sosi instrucțiunile telegrafice cerute de la ministerul de externe și de la corpul 5 de armată cari au fost anunțate de prefectul *Cămărășescu*, care a fost la fața locului împreună cu procurorul *Hozoc* și un medic.

Intrebând Mercuri seară pe d. prefect *Cămărășescu*, care s'a întors din anchetă, asupra părerii sale, d-sa mi-a spus că până la ancheta complexă din primele cercetări ce a făcut rezultă că împușcarea soldaților români se datorește sovinișmului grănicerilor bulgari cari la un moment dat s'au revoltat văzând că se împinge granița cu câțiva metri în spre teritoriul bulgar fără să-și dea socoteală că în alte locuri și numeroase chiar, frontiera a fost retrasă în spre teritoriul român. — *Coresp.*

Concurs de primire

la Internatul gr.-cat. Pavellan de băieți din Beluș.

Acei elevi de clasa I—VIII liceală, cari doresc să fie primiți în Internatul nostru, să-și înainteze rugărilor — pe cari le vor însoți cu cartea de botez și certificat școlar de la finea anului — cel mai târziu până în 1 August a. c., pe adresa: *Rectoratul Internatului gr.-cat. Pavellan de băieți în Belényes.*

Fiind mare numărul petenților, sunt rugați părinții, să țină seamă de termenul concursului, căci sosind rugarea după termen foarte ușor se poate întâmpla, să nu se mai ia în considerare. Taxa solvenților este 450 coroane; în care sumă însă nu se cuprinde taxa de înscriere de 10 coroane, (vezi rescripta Il. Sale Nr. 1606/1911) care trebuie trimisă deodată cu rugarea — și înainte de solvirea căreia nime nu se poate considera de înscris.

Elevii vor primi: curățit, servit, spălat, luminat, încălzit, scaldă în fiecare lună; masă (vipt întreg): dimineața lapte cu pâine, la amiază 3 feluri, seara 1—2 feluri, 2 rânduri de vestminte un palton de iarnă. Vor mai primi spre folosință: saltea (strojiac), un țol gros de lână, ladă pentru ținut vestmintele.

În vara aceasta prin grația Il. Sale Dr. Demetriu Radu, iubitul nostru patron, *internatul se va mări: vom avea sală de primire, bibliotecă, garderoabe, rector nou etc.; se va introduce lumină electrică, se vor face și în edificiul vechiu multe și trebuincioase reparări.*

Elevii să aducă cu sine: 6 părechi de albituri, 2 cearsafuri (lepedee) albe de pat, 12 batiste, 10 părechi ciorapi, 2 șerveturi (p. masă), 4 ștergare, 2 păr. păpuși, perie de tină, perie de uns, perie de lustruit ghetete, perie de dinți, perie de veșminte, piaptăn, 2 păhare de sticlă, pantaloni de scaldă, săpun, vax sau cremă de ghetete, cari toate se vor lua în seamă la primire și fără de cari elevul nu poate fi primit.

Pe fiecare bucată de albituri, batistă, șervet, ștergar să se scrie cu cerneală chimică numărul, ce se va comunica îndată după primire. Pe ciorapi să se coase numărul dar e foarte bine dacă se coasă și pe celelalte veșminte. Veșmintele probabil se vor așeza în garderobă și atunci Internatul va lua responsabilitatea pentru ele, dar numai în cazul acela, dacă sunt însemnate sau mai bine zis cusute cu numărul respectiv.

Purtarea frizurei e oprită.

Fumatul e strict oprit.

Pentru eventuale stricăciuni în mobilierul internatului, făcute din partea elevilor, părinții sunt responsabili.

Banii ce vin pe numele elevilor îi va primi prefectul, care numai pe lucruri trebuincioase îi va da elevilor. Părinții, în interesul lor, să nu trimeată — după cum, durere, se face — bani pe adresa elevilor externiști, ca astfel să poată

ajunge direct în mâinile fiilor lor, căci prin aceasta își învață copiii la necruțare. Dar aceasta e și un act de neîncredere față de superioritate; și apoi ce dragoste de tată dovedește acel părinte, care își dă copilul dintr'un internat, față de a cărui superioritate nu are încredere; și de altfel să fie convinși, că prefectul concretizat cu manipularea banilor numai câștig nu are — din contră pierdere de timp și bani. Mai cu seamă la începutul anului — sunt rugați părinții — ca să nu deie copiilor în mână numai banii de tren — căci atunci prăpădesc mai mulți, ci să trimită banii de cărți și recușite pe adresa superiorității sau a prefectului, care se va îngriji să procure cele trebuincioase, dând elevului în seamă toate.

Directoratul internatului.

INFORMAȚIUNI.

S. T. R.

Făgăraș, 29 Iunie.

Domnule redactor,

Vă răspund cu plăcere.

Cred că Vă interesează planurile mele pentru viitor și cu Dv. pe ori ce Român care se gândește nițel la cauza teatrală la noi; căci ele trebuie să fie în legătură cu această cauză, trebuie să fie un răspuns la întrebarea: de ce dă „Societatea teatrală” burse și ce folos trage după acele burse. Ce vor și ce cred bursierii și care e atitudinea lor?

Și să nu crezi că e ușor să răspunzi, dle redactor, când ai luat diploma și te decizi pentru calea asta sau cealaltă!

Eu cel puțin, mă gândesc mult ce *trebuie* să fac ca să fie mulțumită și opinia românească, să fiu mulțumită și eu.

E adevărat că silința și munca mea nu puteau fi răsplătite mai frumos decât prin angajamentul ce mi l'a oferit directorul Teatrului Național d. *Diamandy* îndată a doua zi după examen, fără vre-o intervenție străină sau vre-o scrisoare de recomandare. Și cu toată sfătuirea părintească a bunului și vrednicului meu maestru, d. *Livescu*, să-mi păstrez locul prețios de la Național în schimbul ori cărui turneu plănuie sau ori cărui alt angajament, mă simțeam foarte stânjenită *în dorința mea, cu care am plecat de la început, de-a face teatru acasă în Ardeal...* Și dorința mea și azi e aceeași! N'am refuzat categoric propunerea dlui *Diamandy*, pentru că odată ce a fost atât de drept și nepărtinitor, de ne-a angajat fără nici o intervenție, (cum se obișnuia până acum), m'am gândit, că poate îmi va înțelege situația mea și voi ajunge la o înțelegere de-a mă primi să joc restul timpului, după un turneu în fiecare an, pe prima noastră scenă. Dacă „Societatea” îmi va înțelege năzuințele mele și-mi va da bursa mai departe, după turneul din acest an, voi pleca la Paris și la Berlin, până în vara viitoare. (Și în această privință te rog mult dle redactor trimite-mi...) Iar pe urmă, în fiecare an, după turneul de 3—4 luni — fără sprijinul „Societății” nu-l putem prelungi mai mult — mă angajez la București, ca să nu provincializez limba și să aduc totdeauna noutăți în artă.

Dacă „Societatea” va lua măsuri noi pentru o trupă permanentă, atât mai îmbucurător.

Vezi dar bine dle redactor, că risc foarte mult, pentru că să contribuie și eu, cu mult-puținul meu, la intruparea visului cu teatru, la noi. Și dacă se întâmplă ca la 1 August să mă întorc la București, să-mi iau locul oferit, nu e din alt motiv, decât că eventual publicul românesc din Ardeal nu ne sprijinește în turneul ce-l vom face.

Vom porni prin 10 Iulie cred și regret foarte mult că d. Bănuțiu nu poate veni cu noi de la început, nepermițându-i sănătatea. N'aș vrea ca lumea românească să creadă că n'am fi uniți în vederi și n'am trăi în bună înțelegere. Am multă recunoștință pentru d. Bănuț, care a fost primul meu îndrumător în calea aceasta. Dar cu 1 August cred să ne poată însoți și atunci să se liniștească „spiritele agitate”...

În Arad o să mergem mai târziu, cred. — Îmi pare rău, că n'am nici plc de vacanță, acum am și început să învăț pentru turneu. Afară de d. *Băilă* și *Bănuțiu* o să meargă cu noi și d. *Rădulescu* (?) tenorul, apoi d. *Dordea* și doara *Bușiganu*, ambii absolvenți ai conservatorului din București.

Cu multe vorbe bune

Rolly Popa Radu.

Arad, 3 Iulie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: deocamdată cald; mai târziu scăderea în temperatură.

Prognostic telegrafic: în multe locuri ploaie cu furtuni.

Temperatura la amiază a fost 25.3 C.

Pohod na Vat. Măne, în 5 Iulie, bravul învâțător din Băsești, d. D. Pop își începe la Vat, pedeapsa de 4 luni închisoare, dictată pentru „agitatie”. Urâm tovarășului nostru de luptă deplină putere sufletească în îndurarea suferințelor.

Comemorarea lui Constantin Brâncoveanu. La 15 August v. viitor se va face în România cu mare solemnitate comemorarea nefericitului voevod Constantin Brâncoveanu, cu prilejul împlinirii a 200 de ani de la decapitarea lui în Constantinopol. Se va oficia un parastas la biserica mănăstirii Horezu din Vâlcea, zidită de primul voevod, la care vor asista d. G. Duca, ministrul cultelor și instrucțiunii și d. P. Gârboviceanu, administratorul Casei bisericești. În același timp se va oficia câte un parastas la toate bisericile zidite sau ajutate de marele voevod. La administrația casei bisericești se va aranja prin îngrijirea dlui Gârboviceanu, o expoziție de toate obiectele religioase și istorice rămase de la Brâncoveanu și familia sa. Administrația Casei așezămintelor brâncovenesti va tipări, cu această ocazie, cronici și alte lucrări în cari se tratează despre arta religioasă din epoca lui Brâncoveanu, activitatea sa și întreaga mișcare culturală din acea vreme.

Lucrarea aceasta va apare sub privegherea dlui profesor N. Iorga.

Conferința dlui N. Iorga la Academia Română. Azi, Vineri, la ora 2 d. a. Academia Română a ținut ședință publică în care d. profesor N. Iorga a făcut comunicarea: „Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—1815”.

Austria și Serbia. Ziarul „Corriere d'Italia” vorbind despre raporturile între Austro-Ungaria și Serbia, scrie următoarele: La Viena nu s'a văzut cu ochi buni ca regele Petru să se retragă tocmai astăzi căci urcarea pe tron a principelui Alexandru, care e privit ca conducătorul partidului militar, ar putea să pricinuiască noi încurcături în Balcani. E îndeobște cunoscut că partidul militar sârbesc, care a văzut cum vaza lui a sporit în ultimele sale izbâzi, a salutat cu mare mulțumire izbucnirea în Albania a cunoscutelor neorânduiri, și la Viena se crede că Serbia ar putea astăzi să fie îndemnată a adopta o politică mai agresivă, ceea ce ar face să stârnească după toate probabilitățile, un conflict cu monarhia Austro-Ungară.

Intervenția Românelor în Albania. În cercuri bine informate din Roma se afirmă că guvernul român ar fi autorizat pe oarecare persoane oficiale din armată să se ducă în Albania. O asemenea intervenție este foarte bine văzută de Italia. România care are o poziție predominantă în Balcani constituie un factor principal de pacificație și de conciliație între diversele interese. O colaborare activă a României în chestiunea Albaniei ar putea fi un pas important către liniștirea situației și ar putea conduce la propuneri mai acceptabile din partea insurgenților musulmani, a căror intransigență se datorește în mare parte unor erori de neiertat făcute în repețite rânduri de oficialii olandezi, adesea contra intențiunii principelui de Wied.

Italia și Albania. Se anunță din Roma: Turkan Pașa a avut o întrevedere cu marchizul di Sangiuliano. Ziarul „Messaggero” spune că Turkan pașa a reluat voiajul său intrerupt de evenimentele cunoscute din Durazzo și că în ce privește Italia, misiunea sa este foarte ușoară căci, Italia de fapt din ziua în care principele de Wied a sosit la Durazzo a arătat cel mai viu interes pentru noul stat și faptele demonstrează că este nefundată umbra de bănuială ce se încearcă să se arunce asupra acțiunii Italiei în Albania. Același ziar adăogă că nici nu era nevoie ca Turkan pașa să apere cauza principelui de Wied căci Italia, conse-

quentă liniei sale: de conduită, nu va înceta de a susține pe principele în începutul greu al domniei sale, cum a făcut-o și până acuma. Italia și Austria sunt de perfect acord în a veghea și a apăra soarta dinastiei și a poporului albanez, fără să ia parte însă la lupta sângeroasă internă care din nenorocire turbură pacea și siguranța noului regat. Italia care a demonstrat că cooperează desinteresată și cu lealitate pentru ca statul albanez să se desvolte în mod pașnic și a exprimat clar punctul său de vedere că ar fi bine ca toate puterile să intervină și să ocrotească Albania. Ziarul „Messaggero” încheie exprimându-și dorința ca Turkan pașa să nu se mărginească la intervențiunea sa pe lângă cancelariile din Roma și Viena, ci să înceapă o acțiune pe lângă răsvrățiții din Albania și fruntașii lor și să se explice că este în interesul lor ca statul să recapete liniștea de care are absolută nevoie pentru a putea progresa.

Act de pietate. Pe când foaia săsească din Sibiu „S. D. Tageblatt” organul guvernamental al deputaților sași, a scos în 29 c. o ediție specială, pe care a vândut-o chiar și la abonați, cea-laltă foaie săsească „Sieb. D. Tagespost” a scos în aceeași zi trei ediții speciale — gratuite pentru întreg publicul — Aflând acum, redactorii oii, că micile chioscuri, au luat parale pentru aceste foi, îi provoacă pe toți ceice au făcut obiect de afaceri cu edițiile cele trei speciale, să destineze banii luați pentru un scop filantropic, și roagă pe toți aceia din public cărora li s'a cerut taxa pentru numerii grațiuți, să arate administrației pe vânzătorii, cari au făcut obiect de speculă din edițiile ei, cari au anunțat știrile tragicului eveniment pentru îndureratele neamuri ale monarhiei. Un frumos act de pietate, demn și creștinesc. — Preotul.

Grave dezordini la Madrid. Ziarul „Matin” primește știrea din Madrid că din cauza că brutarii au scumput pâinea cu 20 la sută, mulțimea a devastat peste 400 brutării, cerând scăderea prețului. Poliția a intervenit făcând numeroase arestări.

Cutremur de pământ în București. Marti noaptea la orele 3 și 11 minute s'a simțit în București un ușor cutremur de pământ. La mici intervale s'au simțit două sgudulituri.

Intrunire colegială! În scopul întrunirii colegiale proiectată cu ocazia absolvării gimnaziului din Năsăud rog pe colegii de școală (absolvenți în anul 1913) a-mi comunica cu urgență adresele colegilor, despre cari au cunoștință. — Bistrița, la 28 Iunie 1914. *Dr. Victor Moldovan*, avocat.

(Mo 2234—3)

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelman pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Preț 2 coroane.** Pregătește și expediază: *Eugen Mittelman, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)*

x Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmutza: (aflător în Budapesta VIII. *Mária u. 30*, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban *József 42 08*) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: **boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femelești și de copil etc.** Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți deci foarte acomodat pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului. *Ko 2149.*

x Curs de specialitate comercială, curs pentru scria la mașină, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 2, lângă palatul Földes. Cursuri de contabilitate, stenografie, scriere la mașină, cursuri de ziua și de noapte. Mijlocire gratuită și câștigarea de posturi. Instrucție și în limba română! (E 2198—10)

Ultima oră.

ECOUL ATENTATULUI.

Numărul de azi al ziarului „Serajevoer Tagblatt” a fost confiscat pe motivul că scrie prea vehement în contra Sârbilor, indemnând pe Croați și Musulmani să-i persecute. „Serajevoer Tagblatt” este organul guvernului austriac.

Marele ziar sârbesc „Samoprava” din Belgrad publică în numărul de azi la loc de frunte un articol sub titlul „Sincer și pe față”, asigurând pe Austro-Ungaria de loialitatea Serbiei oficiale și condamnând tonul presei ungare și austriace, care vrea să provoace desbinări și tulburări. Toți Sârbii de bine — scrie numitul ziar — desaproabă fapta criminală a acelor tineri demenți și își exprimă regretele unanim pentru atentat.

La curtea regală din România se va ținea doliu de o lună.

La biserica catolică din Belgrad s'a oficiat azi un parastas, la care a luat parte moștenitorul tronului Alexandru, prim ministrul Pașici și numeroși notabili din oraș.

Guvernul rus a ținut ieri o conferință discutând asupra evenimentelor din monarhie în legătură cu atentatul din Serajevo, căruia — se vede — îi atribuie o deosebită importanță politică.

Azi a murit în spitalul din Serajevo negustorul Trievici, unul dintre răniții exploziei.

Oficial se anunță că manevrele mari de anul acesta nu se vor amâna din cauza morții arhiducelui Francisc Ferdinand. M. Sa a numit în locul lui pe arhiducele Friederich, care va lua comandamentul suprem.

Maj. Sa monarhul se va înapoia Luni la Ischl.

Orfanii perechei moștenitoare au fost la catedrala părinților lor, de unde abia i-au putut lua.

Ministrul comun de război a ordonat doliu de două săptămâni pentru întreaga armată.

MEMBRII LIGEI IN EXCURSIUNE.

Ziarele maghiare protestează luând cunoștință că membrii Ligei Culturale vor sosi în excursie pe la Brașov. Mai cu seamă îl atacă pe d. Bogdan-Duică, zicând că dânsul nu are ce căuta în Ardeal odată ce în ziarul „Minerva” i-a făcut răspunzătorii morali pe Unguri pentru asasinarea perechei moștenitoare.

PACEA MEXICO-AMERICANĂ.

Delegații Statelor-Unite și ai Mexicului au semnat astăzi pacea la Niagarafalls. Prima condiție e ca Huerta să demisioneze, când și americanii își vor retrage flota și trupele de pe teritoriul mexican.

SITUAȚIA CRITICĂ IN ALBANIA.

Iza Boletinaț, fostul ministru de război în primul guvern al Albaniei, a fost ucis de răsculați la Tirana. Se svonește că domnitorul Wilhelm va părăsi Durazzo ducându-se la Roma. Malisorii credincioși până acuma, au început să se neliniștească.

TISZA MINISTRU DE EXTERNE?

Ziarul „Zeit” din Viena are informația că în locul contelui Berchtold va fi numit contele Tisza ministru de externe. Ca ieri se svonea că contele Tisza va fi numit ministru comun de finanțe.

INCIDENTUL DELA GRANITA ROMANO-BULGARĂ.

Comunicatul oficial de azi al guvernului bulgar învinuește pe soldații români pentru incidentul dela graniță. Spune că soldații români au provocat incidentul, trecând granița și injurând santinelele bulgare, cari au fost nevoite să facă uz de armă.

POȘTA REDACȚIEI.

D. Alexandru Lupean e rugat să ne dea adresa cât mai curând.

I. G. Sebeșul-săseșc. Discuția asupra regulamentului de organizare nu s'a încheiat. Biroul central primește

zile, scrisori în chestie. Se va face interpelația dorită.

D. Iacob Sângiorzan. Rugăm adresa.

V. O. în C. Nu e potrivit momentul pentru concursuri de discuție. Inregistrăm mai cu plăcere concurența în fapte.

Bistrița. Cereți fruntașilor de acolo să organizeze adunări populare. Deputații noștri vor lua parte cu plăcere.

P. Andreescu. Prea ni se caută nod în papură, decât să putem lua spre vânzare în librăria noastră „Peste Carpați până la Tisza”. Detectivii noștri nu știu și nu vreau să deosebească o hartă turistică de una strategică.

Val. în B. După cum suntem noi informați, custode al casei și preot al bisericii unite românești din Roma, de curând dăruite de Papa, va fi numit părintele *Dr. Vasile Lucaciu*.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Alexe Coste, Tilho. Am primit 14 cor. în abonament până la finea anului curent.

Dr. Ilie Gropșian, Sasca-montană. Am primit 14 cor. în abonament până la finea anului curent.

Dr. Aurel Lazar, Oradea-mare. Am primit 14 cor. în abonament până la 31 Octomvrie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu**

MINISTERUL AGRICULTUREI ȘI DOMENIILOR, DIRECȚIUNEA AGRICULTUREI.

(Jn. No. 8810/914)

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința publică că la școala de agricultură dela Herăstrău este vacantă catedra de topografie, mașini agricole și geniu rural.

Până la ocuparea ei prin concurs, urmând să fie ocupată de un suplinitor, ministerul publică spre știința doritorilor de a ocupa această catedră ca suplinitor, că pot prezenta titlurile lor până la 15 August 1914.

Actele însă se vor adresa direcțiunii școlii dela Herăstrău, care le va înainta ministrului la timp.

Direcțiunea agriculturii.

Caut un substitut

de avocat cu intrare la 1 ori 15 August 1914.

Dr. Iustin Pop, avocat

Deva. (Po 2232)

Se primesc

2 învățăcei

în prăvălia de coloniale și delicatose a d-lui

Gheorghe Ștefu, Arad

(Se 2229)

În atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere ceară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de ceară brută, să se adreseze lui

Dürer Gusztáv, comerciant Arad,

lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

MINISTERUL AGRICULTUREI ȘI AL DOMENIILOR.

(Direcția agriculturii).

51011, 17 Iunie 1914.

Publicațiune.

Ministerul publică spre cunoștința generală că în ziua de 4 Septembrie 1914, orele 9 dimineața, se va ține un concurs pentru acordarea a 3 burse pentru învățarea în străinătate a următoarelor științe agricole:

- 0 bursă pentru Agricultură Generală.
 ” ” ” Horticultură.
 ” ” ” Geniu Rural și Mașini Agricole.

Bursele se acordă pe timp de trei ani cu începere dela 1 Octombrie 1914.

În caz când cursurile se vor prelungi peste trei ani, bursa va continua până la durata prevăzută de regulamentul școlilor respective.

Bursele sunt de 3000 lei anual și se plătesc trimestrial prin anticipație.

Bursele se acordă la școlile următoare:

- a) Pentru Agricultură generală, la una din școlile din Franța sau Germania.
 b) Pentru Horticultură, la una din școlile din Franța sau Belgia.
 c) Pentru Geniu Rural și Mașini Agricole, la Institutul Național Agronomic din Paris și stațiunea de încercări a mașinilor agricole de sub direcțiunea dlui Ringelmann.
 Concursul va avea loc în localul școlii de agricultură dela Herăstrău.

Condițiuni de admitere la concurs.

- Să fie român sau naturalizat.
- Să fi satisfăcut serviciul militar.
- Pentru agricultura generală și pentru horticultură, candidații trebuie să posede diploma de absolvirea cursului teoretic al școlii de agricultură dela Herăstrău, sau bacalaureatul: iar pentru Geniu Rural și mașini agricole, diploma școlii de poduri și șosele sau licența în matematici.

Concursul va consta în probe scrise și probă orală.

Probele scrise sunt eliminatorii și vor cuprinde:

1. Pentru agricultura generală	{	Un subiect din Botanică.
Un subiect din Zoologie.
Un subiect din Chimie.
2. Pentru Horticultură	{	Un subiect din Botanică cu aplicațiuni hortice.
Un subiect din Chimie cu aplicațiuni hortice.
Un subiect din Desenu cu aplicațiuni hortice.
3. Pentru Geniu Rural și Mașini Agricole	{	Două chestiuni:
Una din Mecanică și
Alta din Analiza Matematică.

În afară de aceasta, pentru fiecare specialitate, candidații vor mai avea și o compoziție în limbele franceză și germană.

Probele orelor vor cuprinde:

1. Pentru agricultura generală	{	Chestiuni de Chimie, Botanică și Zoologie.
2. Pentru Horticultură	{	Chestiuni din Botanică cu aplicațiuni la Horticultură.
Chestiuni din Chimie cu aplicațiuni la Horticultură.
Chestiuni din Entomologie și Parazitologie cu aplicațiuni la Horticultură.
3. Pentru Geniu Rural	{	Chestiuni din Mecanică și Analiză Matematică.

Cererile de admitere la concurs se vor primi la ministerul de agricultură până la 21 August 1914 inclusiv.

Absolvenții școlii de agricultură dela Herăstrău ce se vor prezenta la specialitățile agriculturii generale și horticulturii, vor avea la media generală un punct mai mult, drept ota a diplomei, față de bacalaureat.

Notele vor merge pentru fiecare probă dela 0 - 20.

Candidații ce vor fi declarați „reușiți la concurs” sunt ținuți a-și lua față de minister, următoarele angajamente.

- Ca în termenul prevăzut de regulamentele școlilor sau instituțiilor unde vor fi trimiși să ia diploma sau titlul decernat absolvenților merițoși. În timp de vacanță să facă stația la unul din stabilimentele mari de viticultură.
- Că după întoarcerea lor în țară vor servi ministerului, dacă va avea nevoie, cel puțin 5 ani cu un salariu potrivit titlurilor ce vor obține.
- Că în caz de neîndeplinire a uneia din cele două condițiuni anterioare, sunt datorii să restituie statului sumele pe cari le va fi cheltuit cu întreținerea lor în străinătate.

S'a finit cu viața!

Pentru că noui remedia din Fiume e o adevărată invențiune de sistem nou care omorâă cu siguranță pe cel mai de nesuferit și urcicșos dășman al femeii de casă, cari sunt insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e nepărtăș de lipsă și în economia de câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa articol indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire rozele le eliberează de stricătșoșii paraziți (păduchi de rose).

„DEGANIN” nu-i ferit să lipsească din nici o Cofetărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin aceasta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

1 kgr. „DEGANIN” și 4 kgr. Cafea se trimite francat. — Expediții de „DEGANIN” dela 5 kgr. în sus se expeditiază francat.

Modul de folosire gratis. — Se caută Agenti.

— — 1 kgr. numai 2 cor. — —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 fleri.
 1 kgr. Cafea fină mărgelile numai 3 Cor. 20 fleri.
 1 kgr. Cafea Cuba cea mai fină 3 Cor. 60 fleri.
 Pretcurant gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘTINȚĂ

Nr. 14516/1913.

Spectabilă Firmă

F. A. Degan

Fiume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina Institutului nostru era de un timp încoace deadreptul infectat de svabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul din pravurile comune. Din întâmplare un amic al nostru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de asemenea am făcut probă și spre marea noastră surprindere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a scăpat de uricșoșii gândaci. În toată conștiința putem recomanda ori cui produsul D-v., ca remediū excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțiunea Spitalului Civil—Fiume

Dr. Stohick, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut experiența celor ce mi-ai mai furnizat și rezultatul satisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor. Bucuresti.

Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în apartamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun succes... l-am folosit și la stărpirea păduchilor de rose, — ba chiar și la insectele produse de mucezeală... și preste tot locul a folosit

Debreșean Lajos

Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant de cârnați și salamă în Debreșen.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praf „Deganin”, am fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lucră cu efect.

Berthold Frenz și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

Apare în fiecare Sâmbătă.

EDIȚIA DE LUX	EDIȚIA POPULARĂ.
Pe un an . . . lei 10.—	Pe un an . . . lei 5.—
Pe o jumătate an . . . 5.—	Pe o jumătate an . . . 2.50
Pe 3 luni . . . 2.50	Pe 3 luni . . . 1.25
Nu se vînde cu numărul.	— 10 bani numărul. —

Peste hotar abonamentul se urea cu lei 2.50 pe an la amândouă editiile.

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI, Calea Victoriei Nr. 41, Catul IV
(Ascensor). — TELEFON: 42—16.

Abonații ei devin, din număr în număr,

mai cuminiți,
mai veseli,
mai draguți.

Cereți număr de probă gratuit
41, Calea Victoriei în București.
(Re 2231)

HOTEL „BOULEVARD”

SIBIU.
NAGYSZEBEN.

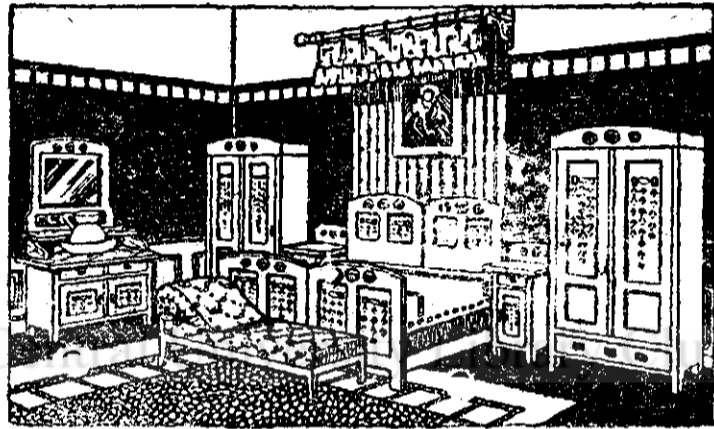
Camere dela 3 cor. în sus,
Ha 2187

Zidit din nou s'a deschis în 1 Mai 1914.
Este situat în cel mai cercetat și mai frumos loc în oraș. Priveliște admirabilă.
60 camere elegante moderne. Incalzire centrală, electricitate, apă caldă și rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fiecare tren. Restaurant propriu excelent.

Roagă binevoitor sprijin arendatorii:

HAYDEKER și KASPER.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile VÂRȘET, strada Kudritzer numărul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 113)

ATENȚIUNE!

NICI UN ROMÂN SĂ NU-ȘI CUMPERE MOBILE PÂNĂ CE NU VIZITEAZĂ PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

ÎN SIBIU, (NAGYSZEBEN) STR. SĂRII (SALZGASSE) 37.

CARE EXECUTĂ TOTTELUL DE MOBILE MODERNE ÎN TOATE STILURILE, — CA GARNITURI PENTRU DORMITOARE, PRÂNZITOARE, SALOANE ȘI TAPETĂRIE PROPRIE.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ CU GARNITURI COMPLETE. CONSTRUIEȘTE TOATE LUCRĂRILE DE LIPSĂ PENTRU BISERICI VECHI ȘI NOUI ȘI BINALE, PE LÂNGĂ EXECUTAREA CEA MAI SOLIDĂ; PROMPTĂ ȘI DE LĂNOĂ GARANȚĂ. TELEFON: 47

ATENȚIUNE!

FRITZ RENGER

directorul corului bisericesc românesc

Vârșet (Versecz), Dreilaufergasse 59.
(Re 3141)

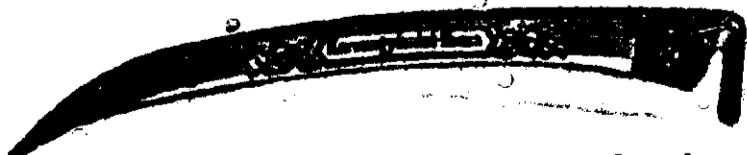
Oferă on. public din Vârșet și provincie excelentul său

depozit de pianе

cele mai renumite instrumente muzicale executate excelent la cele mai de seamă firme. — Serviciu de specialitate, prompt și conștiincios. Repr. aparatului de pian: HUFFELD-PHONOLA.

Să ne credeți că este în interesul D-Voastră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

CU COASA „KORONAGYÉMÁNT”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă de oarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucați garantăm.

	75	80	85	90	95	100	110
Prețul:	1 bucați 1.80	1.90	2.—	2.20	2.40	2.50	2.60 cor.

La comanda de 10 bucați 1 se dă rabat. Comanda se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

LENGYEL TESTVÉREK magazin de coase „Koronagyémánt”

KAPOSVÁR, Fő-utca 22. R.

Carl Stürner

funar

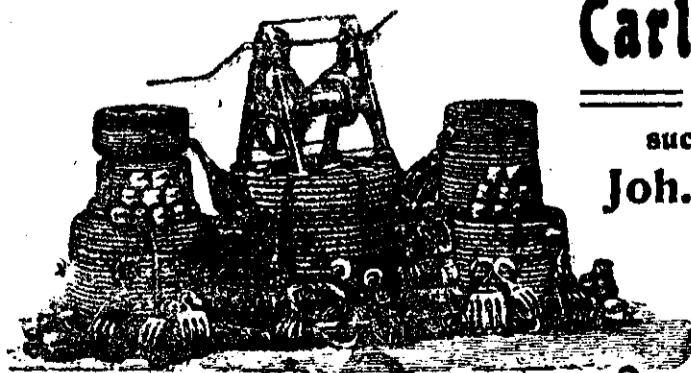
succesorul lui

Joh. Ongert's

SIBIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, clăgătoare ațe pentru rolete, ațe pentru saci etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII. ■

Revânzătorii primesc rabat!

Su 2069

Prețuri ieftine! (Ba 2207) Garanția pe 10 ani

Mașină familiară de cusut Cor. 75
 Mașină de cusut cu luntre rotundă . . . Cor. 130
 Mașină bobbin central. . . Cor. 140

Pentru plățiri în rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți separate la acestea. — Pețuri de fabrică, cu garanția. — Numai articole de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

Atelier pentru vopsirea de stoffe, tort și blane, curățire chimică și spălătoare cu aburi.

KOVALD PÉTER és FIA

BUDAPEST,

atelier și prăvălie principală în VII., SZÖVETSÉG UTCA 25—37. szám. TELEFON: József nr. 18—00 și József nr. 15—71.

Secție postală deosebită p. comanda din provincie. Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei. Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

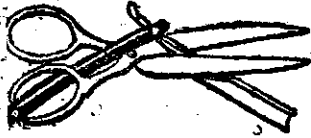
Ko 1612

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszében), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nicheliez. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

VI 1877

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimite acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuri de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszében str. Sării 37.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelierului de piatrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, labrador etc. — Execut totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum și monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și desenuri la dorință trimet gratis și franco.

Zi 1961

Dacă voești

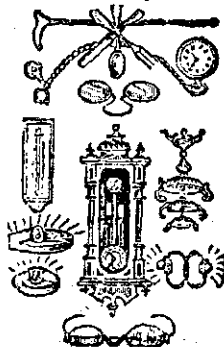
să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmei:

Slepák A.

bijutier, ceasornicar și auritor

MAROSVÁSÁRHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și Brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.

În marele meu atelier se execută totfelul de bijuterii și se reparază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072

De aproape 50 de ani renumita firmă

HELDENBERG

din Sibiu, Heltauer-g. 9

este cel dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on. public PIANINE, PIANURI și HARMONIURI, instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanția. (He 312—30)

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nerăitor, contra sgrăbunțelor, despoșării pielii, petelor din față, creșterii pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuinta unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri. Pudră „Mágnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fileri. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fileri.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folositor pentru călțarea mâinilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuinta glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și cosmetic poate fi întrebuintat și ziua. Prețul 90 fileri.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, cataralul tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirit „Prima”: mijloc excelent contra reumel și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuintări are efect sigur. — Prețul 1 sticlă mari 1 cor. 50 fileri.

Spirit „Cappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împiedicarea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incinerii sezonului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: în culoarea neagră, întunecată și brunată deschiță mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturii de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

Contra ciument de porci: precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri. O singură întrebuintare a pravului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galițelor. — Prețul 1 cor.

Hypnovervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!!

(Ke 898)